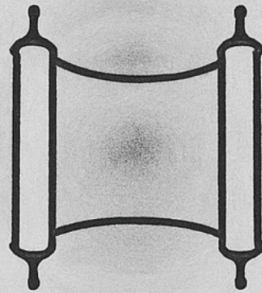

בס"ד

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בּוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' 1869

לע"נ

אלטר חיים בער בן זיסקינד אלכסנדר

Dedicated By:

ר' נחום אהרון & חיה

ליטשקאווסקי

To find more Maamarim and to dedicate one visit:

ChassidusNow.com

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס - תרך"ט/1869

Introduction

This discourse by the Rebbe Maharash, delivered on Shabbos Parshas Va'eschanan in the year 5629 (תרכ"ט), begins with the verse "בונה ירושלים הוי' נדחי ישראל יכנס, הרופא לשבורי לב" — emphasizing Hashem's role in gathering the exiles, healing the brokenhearted, and rebuilding Yerushalayim. The Rebbe Maharash, the fourth Lubavitcher Rebbe, lived from 1834 to 1882 and was known for his fearless, expansive spiritual vision and the principle of "Lechat'chila Aribar" — confronting challenges by rising above them. In this maamar, he delves deeply into the mystical meaning of Divine names, the structure of the human soul, and how the Jewish people, even in exile, play a vital role in ushering in the redemption and the revelation of the Divine "Crown" (Kesser).

בס"ד, ש"פ ואתחנן, כ"ט

With the help of Heaven, Shabbos Parshas Va'eschanan,

"The builder of Yerushalayim is Hashem; the outcasts of Israel He will gather, He is the healer of the brokenhearted..." We must understand the connection between "He is the healer of the brokenhearted" and "The builder of Yerushalayim is Hashem."

בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס, הרופא לשבורי לב פו', וצריך להבין מהו שייכות ענין הרופא לשבורי לב לבונה ירושלים ה'.

Behold, it is taught in the Yalkut on Yirmiyahu, Remez 359: "A lion arose in the constellation of Aryeh and destroyed Ariel." "A lion arose" refers to Nevuchadnetzar, as it is written, "A lion has come up from his thicket." "In the constellation of Aryeh" refers to "until the exile of Yerushalayim in the fifth month." "And he destroyed Ariel"—Ariel refers to the city where David camped.

הנה איתא בילקוט בירמיה רמז רנ"ט, עלה אריה במזל אריה והחריב את אריאל, עלה אריה זה נבוכדנצר דכתיב עלה אריה מסבכו, במזל אריה שנאמר עד גלות ירושלים בחדש החמישי, והחריב אריאל הוי אריאל קרית חנה דוד

On condition that a Lion will come in the constellation of Aryeh and rebuild Ariel. "A Lion will come"—this is the Holy One, blessed be He, as it is written: "A lion has roared, who will not fear?" "In the constellation of Aryeh"—"And I will turn their mourning into joy." "And he will rebuild Ariel"—"The builder of Yerushalayim is Hashem; the outcasts of Israel He will gather."

על מנת שיבוא אריה במזל אריה ויבנה את אריאל, יבוא אריה זה הקב"ה דכתיב ביה אריה שאג מי לא ירא, במזל אריה והפכתי אבלם לששון, ויבנה אריאל בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס

We must understand the meaning of "on condition"—which implies that the destruction of the Beis HaMikdash was for the purpose that it be rebuilt.

וצריך להבין מה-ענין "על מנת", שמשמע שחורבן בית המקדש היה על מנת שיבנה

Rebbe Maharash**Torahs Shmuel****Parshas Va'eschanan****בוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנֹס - תִּרְד"ט/1869**

This will be understood by first explaining what is written (Chaggai 2:9), "Greater will be the glory of this latter house than the former." For behold, it is explained in the discourse "Bocheh Tivkeh" that the root of the concept of the first and second Temples corresponds to the two "heh"s in the name of Hashem. The first Beis HaMikdash is the higher heh, the level of Binah, and the second is the lower heh, the level of Malchus.

If so, the Divine revelation that was present in the First Temple was from the unification of Yud and Heh, and in the Second Temple it was from the unification of Vav and Heh.

And during the time of exile, when the Holy One is in exile, He ascends higher and higher. That is, the Vav no longer shines into the lower Heh. Consequently, there is also a lack of illumination in the upper Heh from the level of Yud.

For Hashem swore that He would not enter into the Yerushalayim Above until He first enters into Yerushalayim Below.

That is, even above, in the upper Heh, the inner flow from the Yud is not drawn.

This is the concept of "And the river shall dry up, and become parched"—"shall dry up" applies to the First Temple, and "parched" applies to the Second.

And just as in the physical realm dryness is far more severe than desolation—as it is written in Parshas Noach regarding the Flood: on the first of the month the waters dried up from the earth, and on the twenty-seventh of the second month the earth was completely dry—so that from the time of desolation until complete dryness took another month and twenty-six days.

Thus, from the desolation of the land until its complete dryness took another month and twenty-six days—this proves that dryness is far more absolute than desolation.

And similarly we understand regarding the First and Second Temples: regarding the loss of revelation in the First Temple it says "dried up" (yecharev), which is also a kind of dryness—yet

וַיִּבֶן בְּהִקְדָּם מֶה שֶׁכְּתוּב (חגי ב' ט') גָּדוֹל יִהְיֶה כְבוֹד הַבַּיִת הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן, דִּהְיֶה נִתְבָּאָר בְּד"ה בְּכָה תְבָכֶה דְּשֶׁרֶשׁ עֲנִין בֵּית רִאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי זֶהוּ עֲנִין ב' הָאֵין דְּשֵׁם הוּא, בֵּית רִאשׁוֹן הוּא בְּחִינַת ה' עֵילָא בְּחִינַת בִּינָה, וּבֵית שְׁנִי הוּא בְּחִינַת ה' תַּמָּאָה בְּחִינַת מַלְכוּת.

וְאִם כֵּן, הַגִּילוי אֵלֶּקוֹת שֶׁהָיָה בְּבֵית רִאשׁוֹן הָיָה מִבְּחִינַת יְחִיד יו"ד-הָא, וּבְבֵית שְׁנִי הוּא מִבְּחִינַת יְחִיד נא-ו"הָא.

וּבְזִמְנֵי הַגָּלוּת, שֶׁקוּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא בְּגִלוּתָא, סָלִיק לְעֵילָא וּלְעֵילָא, וְהִינֵנוּ שֶׁהוּא אֵינוֹ מְאִיר בֵּה' תַּמָּאָה, נִחְסֵר גַּם כֵּן הַגִּילוי בֵּה' עֵילָא מִבְּחִינַת הו"ד

כִּי נִשְׁבַּע ה' שֶׁלֹּא יִכְנֹס בִּירוּשָׁלַם שְׁלֹמֶעֱלָה עַד שִׁיכְנֹס בִּירוּשָׁלַם שְׁלֹמֶטָה.

וְהִינֵנוּ שֶׁגַּם לְמַעַל בֵּה' עֵילָא אֵינוֹ מְאִיר בְּחִינַת שְׁפַע הַפְּנִימִי דִּיו"ד

וְזֶהוּ עֲנִין וְנִהְיָ יַחְרֵב וְיִבֹּשׁ, יַחְרֵב בְּבֵית רִאשׁוֹן, וְיִבֹּשׁ בְּבֵית שְׁנִי

וּכְמוֹ בְּגִשְׁמִיּוֹת, עֲנִין הִיבִישׁוֹת הִיא יוֹתֵר הֶרְבֵּה מִעֲנִין חֲרֻבוֹת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּפָרָשַׁת נח גְּבִי הַמַּבּוּל: בְּרִאשׁוֹן בְּאַחַד לַחֲדָשׁ חָרְבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, וּבְחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בְּשִׁבְעָה וָעֶשְ�רִים יוֹם לַחֲדָשׁ יִבֹּשֶׁה הָאָרֶץ.

נִמְצָא מִן חֲרֻבוֹת הָאָרֶץ עַד שִׁיבְשָׁה נִתְעַכֵּב עוֹד חֲדָשׁ וְכ"ו יוֹם, הָרִי הִיבִישׁוֹת יוֹתֵר יִבֹּשׁ הֶרְבֵּה מִחֲרֻבָּה הָאָרֶץ.

וְעַל דָּרָךְ זֶה יוֹבֵן בְּעֲנִין בֵּית רִאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי: עַל הַעֲדָר הַגִּילוי בְּבֵית רִאשׁוֹן נֶאֱמַר "יַחְרֵב", שֶׁהוּא גַּם כֵּן עֲנִין יוֹבֵשׁ, מִכָּל מְקוֹם יֵשׁ קֶצֶת לַחֲלוּחִית.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יָכִינס - תִּרְדָּ"ט/1869

there was still some moisture remaining, since prophecy still existed.

For example, prophecy still existed—Baruch ben Neriyah received from Yirmiyahu in Bavel in the year 3500, which is twelve years after the destruction, as stated in Seder Olam.

Whereas in the Second Temple there was no prophecy, as Rashi explains on the teaching (Yoma 21b) regarding the five things that were lacking in the Second Temple—one of which was Ruach HaKodesh. Rashi explains that the Divine spirit no longer rested upon the prophets from the fourth year of Daryavesh onward.

All the more so by the destruction of the Second Temple it says "dry" (yavesh), meaning it dried out completely with no moisture at all.

For although only the Vav does not illuminate into the lower Heh, Hashem swore that He would not enter Yerushalayim Above until He enters Yerushalayim Below first. Consequently, even the upper Heh does not receive any inner flow from the Yud, and above too there is no illumination at all—this is dryness.

And this is the concept of "Sālik le'Eila le'Eila"—meaning, "ascends higher and higher"—that is: to the level of Chochmah and Binah, and even higher to the level of Kesser.

And this is what is written regarding the time of exile: "And I will surely hide My face on that day." We must understand the double expression: "hide" and "surely hide."

The explanation is that we find in the words of the prophets that sometimes they use the term "hoy" (הוי) with a hey, and sometimes "oy" (אוי) with an aleph.

This depends: if the concealment results from the withdrawal of the Divine Presence to above (but only to Chochmah and Binah), then it is called "hoy" with a hey—hinting to the level of Binah.

שְׁהָרִי הָיָה עֲנִין הַנְּבוּאָה, שְׁהָרִי פָּרוּךְ בֶּן גִּרְיָה קִבֵּל מִיִּרְמְיָה בְּכָכֵל שְׁנַת ש"ן, י"ב שָׁנִים אַחֵר הַחֲרָבָן כְּמוֹ לְשִׁכְתוֹב בְּיוֹחֲסִין.

מִשְׁאֵין בֶּן בְּבִית שְׁנֵי לֹא הָיְתָה נְבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁפִּירֵשׁ רַשִׁי עַל מֵאֲמַר רַז"ל (יוֹמָא דָּף כ"א ע"ב) בְּעֲנִין ה' דְּבָרִים שֶׁחֲסָרוּ בְּבִית שְׁנֵי, שֶׁחֻשֵׁב רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּפִירֵשׁ רַשִׁי שְׁרוּתָהּ הַקֹּדֶשׁ לֹא שָׁרְתָה עַל הַנְּבִיאִים מִשְׁנַת אַרְבַּע לְדָרְיוֹשׁ וְאַיִלָּה.

וְכָל שָׁפָן בַּחֲרָבָן בֵּית שְׁנֵי נֶאֱמַר "וַיָּבֶשׁ", הֵינִינוּ שֶׁיָּבֶשׁ לְגַמְרִי עַד שֶׁלֹּא נִמְצָא שׁוּם לַחְלוּחִית כָּלֵל.

שֶׁהִגַּם שָׁרַק הו"ו אֵינוֹ מְאִיר בִּה' תַּתְּאָה, אָכֵל נִשְׁפָּע ה' שֶׁלֹּא יָכִינס בִּירוּשָׁלַם שֶׁלְמַעֲלָה עַד שֶׁיָּכִינס בִּירוּשָׁלַם שֶׁלְמַטָּה תַּחֲלָה, וּמִמִּילָא אֵינוֹ מְאִיר בִּה' עֵילָאָה גַם כֵּן, וְאַפְּלוּ לְמַעֲלָה אֵינוֹ נִמְשָׁךְ שֶׁפָּע פְּנִימִי כּו', וְהֵינִינוּ עֲנִין וַיָּבֶשׁ, שֶׁיָּבֶשׁ לְגַמְרִי שֶׁאֵינוֹ מְאִיר כָּלֵל כּו'.

וְזֶהוּ עֲנִין וַיָּבֶשׁ דְּסָלִיק לְעֵילָא לְעֵילָא, פִּירוּשׁ לְעֵילָא חֲקָמָה וְיָבִינָה וְלְעֵילָא כֶּתֶר.

וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּזִמְנֵי הַגָּלוּת: "וַיִּתְּנִי אֶת־פָּנַי בְּיוֹם הַהוּא", וְצָרִיךְ לְהַבִּין כָּפֹל הַלְשׁוֹן "הַסֵּתֶר" וְ"אֶת־פָּנַי".

וְהֵעִנִּינוּ, דְּמַצִּינוּ בְּדְבָרֵי הַנְּבִיאִים שֶׁפָּעַם אוֹמְרִים לְשׁוֹן "הוֹי" בְּה"א, וּפָעַם אוֹמְרִים לְשׁוֹן "אוי" בְּאֵל"ף.

וְהֵינִינוּ: אִם הַסֵּתֶר נִמְשָׁךְ מִצַּד שֶׁנִּסְתָּלַק קוֹדֶשׁ אֲבִירָה הוּא לְעֵילָא, שֶׁזֶּהוּ בְּחֻקָּמָה וְיָבִינָה, אִם נֶאֱמַר "הוֹי" בְּה"א, לְרַמֵּז אֶל בְּחִינַת הַבִּינָה.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס - תִּרְדָּ"ט/1869

But when the concealment comes from Hashem ascending higher and higher—meaning to the level of Kesser—then it is called "oy" with an aleph, to indicate that the ascent of the Vav is into Kesser.

אָבֵל כְּשֶׁהִסְתֵּר נִמְשָׁךְ מִצַּד דְּקוּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא סְלִיק לְעִילָא לְעִילָא, דְּהֵינּוּ בְּבַחֲיִנַת הַכֶּסֶּר, אַז נֶאֱמַר "אוי", לְהוֹרוֹת שְׁעִלִית הַנ"ו הִיא בְּכֶסֶר.

This is also the meaning of the double expression "hide I will surely hide" (הַסְתֵּר אֶסְתִּיר)—these are the two levels: Chochmah-Binah and Kesser, just like the terms "hoy" and "oy".

וְזֶהוּ גַם כֵּן עֲנִנָּה "הַסְתֵּר אֶסְתִּיר"—שְׁנֵיהֶם שְׁמִי וְהַבְּחִינּוֹת: הַכְּמָה-וּבִינָה וְכֶסֶר, וְכַעֲנִנָּה "הוּי" וְ"אוי".

Therefore, when it says "I will surely hide on that day"—this implies that even the level of "on that day," which corresponds to Binah, is also concealed and hidden.

וְלָכֵן כְּשֶׁאֶמַר "הַסְתֵּר אֶסְתִּיר" נֶאֱמַר "בַּיּוֹם הַהוּא", פִּירוּשׁ: שְׁאֵפְלוּ מִבְּחִינַת "בַּיּוֹם הַהוּא", שֶׁהִיא בְּחִינַת בִּינָה, הִיא גַם כֵּן מְסֻתֶּרֶת וְנִצְלָמָת.

As explained above regarding the difference between the destruction of the First and Second Temples: in the Second Temple, since the Vav did not shine into the lower Heh, it therefore did not enter Yerushalayim Above either.

וְכֵמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעִיל בְּעֲנֵן הַהִפְרָשׁ בֵּין חֶרֶב וְרָאוּן לְחֶרֶב שְׁנֵי, שֶׁבְּבֵית שְׁנֵי, לְפִי שְׁלֹא הָאִיר הַנ"ו בְּה' תִּתְאַה, מִמִּילָא לֹא נִכְנָס בִּירוּשָׁלַם שְׁלֹמֶעֱלָה גַם כֵּן.

That is because the Holy One, blessed be He, in exile, ascended higher and higher—namely to the level of Kesser, as mentioned above.

וְהֵינּוּ מִפְּנֵי שְׁקוּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא בְּגִלּוּתָא סְלִיק לְעִילָא לְעִילָא, שְׁנֵיהֶם בְּבַחֲיִנַת הַכֶּסֶּר כְּנ"ל.

This is the idea of "I will surely hide"—that even the level of "on that day" is also hidden and concealed, for Hashem swore He would not enter Yerushalayim Above until He enters Yerushalayim Below first.

זֶהוּ כַּעֲנִנָּה "אֶסְתִּיר", שֶׁמִּבְּחִינַת "בַּיּוֹם הַהוּא" הִיא גַם כֵּן מְסֻתֶּרֶת וְנִצְלָמָת, כִּי נִשְׁבַּע ה' שְׁלֹא יִכְנָס בִּירוּשָׁלַם שְׁלֹמֶעֱלָה עַד שִׁיכְנָס בִּירוּשָׁלַם שְׁלֹמֶעֱלָה תַּחְלָה.

Therefore, the absence of revelation extends even to the level of the upper Heh.

וְלָכֵן הַעֲדָר הַגִּילּוּי הוּא בְּבַחֲיִנַת ה' עִילָאָה גַם כֵּן כּו'.

And to understand with additional explanation the concept of "the river will dry up and become parched," as discussed regarding the First and Second Temples—behold, it is written: "And a river went out from Eden to water the garden."

וְלִהְיוֹת בְּתוֹסַפֶּת בִּיאור עֲנִנָּה "וְנִהְיָ יַחֲרֹב וְיִבֹּשׁ", בֵּית רָאוּשׁוֹן וּבֵית שְׁנֵי כּו', הִנֵּה כָּתוּב: "וְנִהְיָ יוֹצֵא מֵעֵדֶן" לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן.

And one can say that in the Garden there are two levels: the lower Gan Eden and the upper Gan Eden. These correspond to Binah and Malchus.

וְיֵשׁ לוֹמַר, כִּי גֵן יֵשׁ בּו' ב' בְּחִינּוֹת: גֵּן-עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן וְגֵן-עֵדֶן הָעֲלִיוֹן, שֶׁהֵם בִּינָה וּמַלְכוּת.

And so too is the concept of the First and Second Temples: the First Temple corresponds to Binah, the upper Heh; the Second Temple corresponds to Malchus, the lower Heh. These are two

וְכֵמוֹ כֵּן הוּא עֲנִנָּה בֵּית רָאוּשׁוֹן וּבֵית שְׁנֵי: שְׁבִית רָאוּשׁוֹן הוּא בְּחִינַת ה' עִילָאָה, וּבֵית שְׁנֵי הוּא מַלְכוּת, ה' תִּתְאַה, שֶׁהֵם שְׁמִי הַמְשֻׁכּוֹת: בְּה' עִילָאָה וּבְה' תִּתְאַה.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס - תִּרְךָ ט' 1869

modes of divine flow—one through the upper Heh, and one through the lower Heh.

And this is what is written: "You have captivated My heart, My sister, My bride"—the word "captivated" (libavtani) implies two hearts. These are the two flows of life-force.

The first is from the level of "You are wise" (Anat hu chakim); the second is from "Yours, Hashem, is the greatness and the might"—that is, from the upper attributes (middos). These are the two modes of divine flow that existed in the First and Second Temples.

That is: the First Temple corresponds to the upper Heh, and its flow came from the Yud, which is the level of "You are wise..."

And the Second Temple, which is the lower Heh, its flow came from the Vav of the Divine Name, which is the level of the upper middos: "Yours, Hashem, is the greatness..."

This is the root of the concept "And a river went out from Eden"—this river, our Sages said, what is its name? "Yovel" is its name.

And in Avos d'Rabbi Nosson it is written: "Chayim is its name"—this refers to the higher level within that river, which was revealed in the First Temple.

And in the Zohar, Parshas Pinchas 247a, it explains that its name is "Tzaddik"—this refers to "Tzaddik Yesod Olam," the channel of flow that came from this river in the Second Temple, the level of Malchus.

And also in the Gemara (Bechoros 55b), they said as well that its name is Yovel, and [another name is] Peras. One may say that "Peras" is related to "Ben Poras Yosef," which refers to Yesod.

And to understand further the explanation of the drawing down to the level of "You are wise" (Anat hu Chakim), we begin by citing the teaching of our Sages (Pirkei d'Rebbe Eliezer):

וְזֶהוּ שְׁכָתוֹב: "לִבַּבְתָּנִי אֶחָתִי כָלָה", לְשׁוֹן לִבַּבְתָּנִי מִשְׁמַע שְׁנֵי לִבָּבוֹת, שֶׁהֵם שְׁתֵּי הַמְשָׁכוֹת הַחַיִּים.

הָא' הִיא לְהִיּוֹת בְּחִינַת "אַנֶּת הוּא חָכִים", וְהֵב' לְהִיּוֹת "לָךְ ה' הַגְדֵּלָה וְהַגְבוּרָה" בְּחִינַת מְדוּת עֲלִיוֹנוֹת. שֶׁהֵם-הֵם שְׁתֵּי הַהֲמָשְׁכוֹת שֶׁהָיוּ בְּבֵית רִאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי.

וְהִינּוּ, שְׁבֵית רִאשׁוֹן הוּא בְּחִינַת ה' עִלְאָה, וְהַהֲמָשְׁכָה שֶׁהִיָּתָה בּוֹ הִיָּתָה מִבְּחִינַת הַיּוֹד, שֶׁהוּא בְּחִינַת "אַנֶּת הוּא חָכִים" כּו'.

וּבֵית שְׁנִי, שֶׁהוּא בְּחִינַת ה' תַּתְאָה, הַהֲמָשְׁכָה שֶׁהִיָּתָה בּוֹ הִיָּתָה מִבְּחִינַת הַיּוֹד שֶׁל שֵׁם הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת מְדוּת עֲלִיוֹנוֹת: "לָךְ ה' הַגְדֵּלָה" כּו'.

וְזֶהוּ שֶׁרִשׁ עֲנָן וְנִהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, שֶׁנִּהָרָה הַזֶּה אֶמְרוּ רַבִּינֵינוּ: מֶה שָׁמוֹ שֶׁל הַהוּא נִהָר? יוֹבֵל שָׁמוֹ.

וּבִאֲדָרָג אֵיתָא: "חַיִּים שְׁמִיה", וְהִינּוּ בְּחִינַת מִדְרָגָה הַעֲלִיוֹנָה שֶׁבִּנְהָר שֶׁהִיָּתָה בְּבֵית רִאשׁוֹן.

וּבִנְהָר פְּרָשֶׁת פִּינְחָס רמ"ז ע"א פִּירֵשׁ שֶׁשָׁמוֹ "צַדִּיק", וְהִינּוּ בְּחִינַת "צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם"—זֶהוּ בְּחִינַת הַהֲמָשְׁכָה שֶׁהִיָּתָה מִבְּחִינַת נִהָר זֶה בְּבֵית שְׁנִי, בְּחִינַת מַלְכוּת.

וְגַם בְּגֻמ' דְּבִכּוּרוֹת פֶּרֶק ט' דף נ"ה ע"ב אֶמְרוּ גַם כֵּן: יוֹבֵל שָׁמוֹ, וּפְרָת [שָׁמוֹ], וְיֵשׁ לּוֹמֵר: "פְּרָת" לְשׁוֹן "בֶּן פְּרָת יוֹסֵף", שֶׁהוּא בִּיסוּד.

וְלִהְיוֹת בִּיאוֹר עֲנָן הַהֲמָשְׁכָה לְהִיּוֹת בְּחִינַת "אַנֶּת הוּא חָכִים", יוֹבֵן בְּהַקְדָּם מֶה שֶׁאֶמְרוּ רַבִּינֵינוּ לְבִפְרִקְי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: "עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, הָיָה הוּא וְשָׁמוֹ בְּלִבָּד."

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס - תִּרְךָ ט' 1869

"Before the world was created, there was only Him and His Name."

And one must ask: How is the concept of a "name" applicable before the world was created, when a name only applies in relation to another? Why was there a need for a name? And furthermore, who called Him by His name—since before creation there was no one to call Him?

This can be understood based on what is known: that Hashem is referred to in the Gemara and Midrashim by the name "The Holy One, Blessed be He" (haKadosh Baruch Hu).

This name was chosen over other names and descriptions like "Merciful" or "Gracious," because it expresses that He is holy and set apart.

(See more on this in the explanation of the verse "For with You is the source of life" from Koheles, and in the discourse *Tze'edah uRe'edah*.)

There is no comparison between the drawing down and enclothement of the Infinite Light at the beginning of the chain of worlds to the Infinite Itself—it is as a drop compared to the ocean.

And this is the meaning of what our Sages said: "The Holy One, Blessed be He, sits and studies Torah."

That is: His Essence is holy and beyond—but He "sits" and lowers Himself to become clothed in the wisdom of Torah, like a person who sits and lowers their posture.

And this radiance is called by the term "Name"—meaning that it is only a ray and illumination.

And the meaning of "Before the world was created, there was only Him and His Name," is that there existed the source, root, and potential within the Infinite to bring about a ray and illumination from which the worlds could be created, according to His will and desire.

Like the radiance of the sun that is contained within the luminary itself, though in the nimshal (the metaphor's inner meaning) this is on a much higher plane.

וְצָרִיךְ לְהַבִּין: אִיךְ שֶׁיִּיָּד בְּחִינַת שֵׁם עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁעֲנִינוּ הַשֵּׁם אֵינוֹ שֶׁיִּיָּד אֵלָּא לְזִלְתּוֹ? וְלָמָּה הָיָה צָרִיךְ לְשֵׁם? וְגַם מִי קָרָא בְּשֵׁמוֹ, שֶׁקֹּדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא הָיָה מִי שֶׁיִּקְרָאנוּ בְּשֵׁמוֹ

וְיֻבֵּן עַל פִּי מַה שֶּׁנִּדְעָ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִקְרָא בְּגִמְרָא, "וּבִמְדַרְשֵׁים בְּשֵׁם" הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,

שֶׁבְּחָרוּ שֵׁם זֶה וְלֹא שְׁמוֹת וְכַנּוּיִים אֲחֵרִים כְּגוֹן "רַחוּם" וְ"חַנוּן", לְפִי שֶׁהוּא מוֹרָה שֶׁהוּא קָדוֹשׁ וּמוֹבָדֵל.

וְרָאָה עַל זֶה בְּבִיאור עַל פְּסוּק "כִּי עָמָד מְקוֹר חַיִּים" ("וּבִדְ"ה" צִאָּנָה וּרְאִינָה).

וְאֵין צְרוּךְ הַמְשָׁכָה וְהַתְלַבְּשׁוֹת אוֹר־אֵין־סוֹף בְּרֵאשִׁית הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת לַעֲצָמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵלָּא כְּטַפָּה מִן הַיָּם.

וְנִהוּ מַה שֶּׁאָמְרוּ רַז"ל: "הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה"

פִּירוּשׁ: עֲצָמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ קָדוֹשׁ וּמוֹבָדֵל, אֵלָּא שֶׁיּוֹשֵׁב וּמִשְׁפִּיל עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת מְתַלַּבֵּשׁ בְּחֻקָּהּ שְׁבִתּוֹרָה, כְּאֵדָם הַיּוֹשֵׁב וּמִשְׁפִּיל קוֹמָתוֹ כּו'.

וְהָאֵרָה זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם "שֵׁם", פִּירוּשׁ: שְׁאִינָה אֵלָּא זֵיו וְהָאֵרָה בְּלִבָּד

וְעִנִּין "קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, הָיָה הוּא וְשֵׁמוֹ בְּלִבָּד", הֵינּוּ הַמְקוֹר וְהַשֹּׁרֶשׁ וְהִיכּוֹלֵת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹר־אֵין־סוֹף בְּרוּךְ־הוּא שֶׁיּוּכַל לְהִיּוֹת גָּלוּי זֵיו וְהָאֵרָה, שֶׁיִּהְיֶה מִמֶּנּוּ הַתְּהוּוֹת הָעוֹלָמוֹת שֶׁיִּעֲלֶה בְּחֻפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ

וְכֵמוֹ זֵיו הַשֶּׁמֶשׁ הַכּוֹלֵל בְּמֵאוֹר, שֶׁהוּא הַשֶּׁמֶשׁ עֲצָמוֹ, אֵלָּא שֶׁבְּנִמְשָׁל הוּא בְּאוֹפֶן נִעְלָה יוֹתֵר אֵין קֵץ

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס - תִּרְךָ ט' 1869

For the sun radiates its rays without intent or choice, whereas Above, the light and radiance only extend when it rises in His will.

שֶׁהַרִי הַשָּׁמֶשׁ מְאִירָה אֶת זֵיוָה שְׁלֹא בְטֻעוֹנָתָהּ, מֵה שְׁאִין כֵּן לְמַעַלָּה, שֶׁהַמְשָׁכַת הָאוֹר וְהַזֵּיו הוּא כְּשֶׁעוֹלָה בְּרָצוֹנוֹ.

Therefore, this radiance, included within Him, refers to the capacity of the Infinite to shine forth a ray and illumination. This ability and potential is called His "Name."

אִם כֵּן, הַזֵּיו הֵנָּה הַכְּלוּל בּוֹ, הֵינּוּ מֵה שְׁבִיכֻלֶת אֹרֶחַ-אֵין-סוֹף לְהַאִיר בְּחִינַת זֵיו וְהַאֲרָה כּו', אֲשֶׁר "יְכוּלֶת וְכֹחַ זֶה נִקְרָא "שְׁמוֹ".

And this is what is written: "And now, let the power of my Lord be great" and "With Your great strength"—for since His Essence is not in the category of influence or transmission at all (as explained in Likkutei Torah, parshas Atem Nitzavim), therefore this potential and source is called His "Name."

וְהוּא מֵה שֶׁכְּתוּב: "וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹחַ אֲ-דְנִי", וְכְתוּב: "בְּכֹחְךָ הַגָּדוֹל", וְהֵינּוּ כִי לִפִּי שְׁמֵהוּתוֹ וְעֲצָמוּתוֹ אֵינוֹ בְּגִדְרַת הַשְּׁפָעָה וְהַמְשָׁכָה כָּלֵל, כְּמוֹ שְׁנֹכַחֲתָב מִזֶּה בְּלִקוּטֵי תוֹרָה בְּד"ה "אַתָּם נִצָּבִים", לְכֵן כֹּחַ וּמִקּוֹר זֶה נִקְרָא בְּשֵׁם "שְׁמוֹ" יִתְבָּרֵךְ.

And as is written elsewhere regarding the verse "For with You is the source of life"—that even the source of life is nullified and secondary to You and considered as nothing.

וְכְמוֹ שֶׁכְּתוּב בַּמָּקוֹם אַחֵר בְּעֶנְיָן "כִּי עִמָּךְ מִקּוֹר חַיִּים"—שֶׁגַם בְּחִינַת מִקּוֹר הַחַיִּים הוּא בְּטִל וְטָפֵל לָךְ וּכְלָא חֲשִׁיב כּו'.

According to this, we understand the concept of "His great Name"—which transcends the chain of worlds. It is the power and potential within the Infinite to generate illumination. This is called His Name, which vitalizes and brings all into being.

וְעַל פִּי זֶה מוֹכֵן עֲנִיָּן "שְׁמוֹ הַגָּדוֹל" שֶׁלְמַעַלָּה מֵהַשְׁתַּלְשְׁלוּת, שֶׁהוּא הַכֹּחַ וְהַיְכוּלֶת שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹרֶחַ-אֵין-סוֹף עַל בְּחִינַת הַהֲאָרָה, הִיא בְּחִינַת שְׁמוֹ יִתְבָּרֵךְ, הַמְחַיֶּה וְהַמְהִיב הַכֹּל.

Therefore, there is no place to ask, "Who called Him by His Name?"—because the term "Name" here does not mean that someone else calls Him, but that this refers to the potential within the Infinite to shine and generate all of existence.

וְלָכֵן אֵין שְׁאִיר לְהַקְשׁוֹת "מִי קָרָא בְּשְׁמוֹ", שְׁאִין הַפִּירוּשׁ שֵׁם זֶה שֶׁיִּקְרָאָהוּ זָלָתוֹ, אֲלֵא שֶׁזֶהוּ הַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹרֶחַ-אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא שֶׁתְּהִיָּה בְּחִינַת הַהֲאָרָה הַמְחַיֶּה וְהַמְהִיב הַכֹּל, שֶׁהִיא הַנִּקְרָאת "שְׁמוֹ" יִתְבָּרֵךְ.

And about this "Name," it is said in Pirkei d'Rebbe Eliezer that "before the world was created, there was only Him and His Name."

וְעַל שֵׁם זֶה נִצְאֵר בְּפִירְקֵי דְרֵבִי אֱלִיעֶזֶר שֶׁ"עַד שְׁלֹא יִבְרָא הָעוֹלָם, הָיָה הוּא וְשְׁמוֹ בְּלִבָּד.

And behold, this level of His great Name is praised and glorified forever and ever within the level of the Infinite.

וְהֵנָּה בְּחִינַת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הֵנָּה הוּא מְשֻׁבָּח וּמְפוֹאָר עַדִּי עַד בְּבְחִינַת אֵין-סוֹף.

As it is stated in the Second Temple: "Praised and glorified forever and ever is His great Name."

וְכַמְשֻׁכְּתוֹב בְּבֵית שְׁנִי: "מְשֻׁבָּח וּמְפוֹאָר עַדִּי עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל".

That is as mentioned above: the level of His great Name is praised and glorified without end.

וְהֵינּוּ כֵּן לְשִׁבְחִינַת שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הוּא מְשֻׁבָּח וּמְפוֹאָר עַדִּי עַד.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס - תִּרְךָ"ט/1869

This is because He alone, may He be blessed, is singular and the essential life of all worlds; this is specifically through the level of “King.”

וְהִינּוּ מִפְּנֵי כִּי הוּא לְבִדּוֹ יִתְבָּרַךְ יְחִיד וְעָקָר חַי
הָעוֹלָמִים הוּא רַק מִבְּחִינַת "מֶלֶךְ" כּו'

For the progression of worlds is not via the chain of cause and effect.

כִּי הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת הָעוֹלָמוֹת אֵינוּ דֶּרֶךְ עֵילָה וְעֵלּוּל

As explained in the seforim: if it were cause and effect, there would be (Heaven forbid) change, since in cause-and-effect systems, the cause is altered through its influence.

כַּמְשָׁכְתוֹב בַּסְּפָרִים, שְׂאֵם כֵּן הִיְתָה בְּחִינַת שִׁינוּי חַס
וְשָׁלוֹם, כִּי בְּעֵילָה וְעֵלּוּל יֵשׁ שִׁינוּי בְּעֵילָה עַל-יְדֵי
הַהִשְׁפָּעָה

Like the example: when a teacher is teaching a student, he must focus his mind on the act of teaching, and cannot devote himself to his own abstract intellectual pursuits as he could before teaching.

כְּמוֹ עַל דֶּרֶךְ מַשָּׁל, בְּשָׁעָה שֶׁהֵרֵב מִשְׁפִּיעַ לְתַלְמִידוֹ,
הִכְרַח שִׁישִׁים עֵיוֹנוֹ בְּהִשְׁפָּעָה, וְאֵין שְׂכָלוֹ פְּנוּי לַעֲיֹן
בְּעֵנִינִים וְשְׂכָלִים כְּמוֹ שֶׁהָיָה פְּנוּי קוֹדֶם הַהִשְׁפָּעָה

But with Him, may He be blessed, it is not so: “You are He before the world was created, and You are He after the world was created” without any change, Heaven forbid.

אָבֵל בּוֹ יִתְבָּרַךְ – “אַתָּה הוּא קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,
וְאַתָּה הוּא מִשְׁנִבְרָא הָעוֹלָם” בְּלִי שׁוּם שִׁינוּי חַס
וְשָׁלוֹם

As it is written: “I, Hashem, have not changed”—there is no change at all in Him, before or after creation.

וּכְמִשְׁכְּתוֹב: “אֲנִי ה' לֹא שִׁנִּיתִי” – שְׁלֹא יֵשׁ בּוֹ
יִתְבָּרַךְ שׁוּם שִׁינוּי כָּלֵל, מִקֹּדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לְאַחֵר
שֶׁנִּבְרָא

This is because the source of vitality for all worlds is only from His Name alone—i.e., from Malchus.

וְהִינּוּ לְפִי שֶׁמְקוֹר חַיּוֹת הָעוֹלָמוֹת הוּא רַק מִבְּחִינַת
שְׁמוֹ בְּלִבָּד – בְּחִינַת מַלְכוּת

See more on this concept of His great Name in Likkutei Torah, in the discourse “I am Hashem... who took you out of Egypt,” and in the discourse “Command the Children of Israel” where it explains that “His Name” equals “Will,” and in the discourse “These are the names” in Torah Or.

וְרֹאֵה מַעֲנֵן שְׁמוֹ הַגָּדוֹל בְּלִקּוּטֵי תוֹרָה, בְּדִ"ה "אֲנִי
כו' אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם", וּבְדִ"ה "צוֹ אֶת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" מַעֲנֵן "שְׁמוֹ" גִּימַטְרִיָּא "רִצּוֹן", וּבְדִ"ה
"וְאֵלֶּה שְׁמוֹת" בְּתוֹרַת-רֵאשִׁית

In truth, even His Name is exalted—as it is written: “His Name alone is exalted”—meaning that even the level of His Name is exalted alone.

וּבְאֵמָתָה גַּם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא בְּבְחִינַת נִשְׁגָּב, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב: "כִּי נִשְׁגָּב שְׁמוֹ לְבִדּוֹ", שְׂגָם בְּחִינַת שְׁמוֹ הוּא
נִשְׁגָּב לְבִדּוֹ

Just as He Himself is alone, so too His Name, within His Essence, is also alone.

שֶׁכְּמוֹ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ לְבִדּוֹ הוּא – כֵּךְ גַּם בְּחִינַת שְׁמוֹ
שֶׁבְּעֶצְמוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא לְבִדּוֹ הוּא כּו'

And the drawing down from His Name is not via cause-and-effect, for if so everything would be infinite.

וְאֵין הַהִמְשָׁכָה מִבְּחִינַת שְׁמוֹ עַל-יְדֵי בְּחִינַת עֵילָה
וְעֵלּוּל – שְׂאֵם כֵּן הָיָה הַכֹּל בְּחִינַת אֵין-סוּף

Rather, the drawing down is through contraction and skipping, until only a single line is drawn.

אֵלֹא שֶׁהַהִמְשָׁכָה הִיא עַל-יְדֵי צְמֻצוֹם וְדִלּוּג, עַד
שֶׁנִּמְשָׁךְ רַק קוֹ לְבִדּוֹ

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס - תַּרְךְ"ט/1869

And this is the concept of the “kav” (line) that is drawn from the level of Malchus of Ein Sof, along with many contractions (see Tanya, vol. II, ch. 9, in the gloss).

וְזֶהוּ עֲנִינוּ ה"קו" שְׁנִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת מַלְכוּת דְּאֵין-סוֹף, וְעוֹד כְּמָה צְמֻצוּמִים (עֵין בְּסֹפֶר הַתְּנִיָּא חֶלֶק ב' פָּרָק ט') בַּהֲגָה.

Until it becomes possible to have the chain of cause-and-effect. This is the concept of Sovev Kol Almin and Memaleh Kol Almin.

עַד שְׂיוּכַל לִהְיוֹת בְּחִינַת הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת עֵילָה וְעָלוּל, וּבְיָדוּעַ עֲנִינוּ סוֹבֵב כָּל עֲלָמִין וּמְמַלֵּא כָּל עֲלָמִין כּו'.

But before all of this, there must be many many contractions: the contraction of the Infinite Light, the contraction of Adam Kadmon, and the secret of the beard (dikna).

אָבֵל קֹדֶם לְכָל זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת כְּמָה וְכְמָה צְמֻצוּמִים – שֶׁהוּא בְּחִינַת הַצְּמֻצוֹם בְּאוֹר-אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא, וְצְמֻצוֹם אָדָם קִדְמוֹן, וְסוֹד הַדִּיקְנָא.

As explained in Tanya vol. II, ch. 9 (in the gloss).

וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּסֹפֶר הַתְּנִיָּא חֶלֶק ב' בַּהֲגָה פָּרָק ט' הַב"ל.

And only after the Infinite Light is en clothed within the vessels of Chabad can we apply what the Rambam wrote: “He is the Knower, the Knowledge, and the Known—through knowing Himself...”

וְאַחֵר שֶׁנִּתְלַבֵּשׁ אוֹר-אֵין-סוֹף בְּבְחִינַת כָּלִים דְּחֻקְמָה-בִּינָה-דְּעֵצ – אַזְ שִׁיף לֹמֵר מֶה שֶׁכְּתַב הַרַמְבַּ"ם: "הוּא הַיּוֹדֵעַ, וְהוּא הַדָּעָה, וְהוּא הַיְדוּעַ – וּבְיָדֻעָתוֹ אֵת עֲצָמוֹ כּו'.

But without the aforementioned contractions, it is not at all applicable to say “He is the Known and the Knowledge,” because He is not at all in the category of da’as and knowledge.

אָבֵל בְּלִי הַצְּמֻצוֹם הַב"ל אֵינוֹ שִׁיף כָּלֵל לֹמֵר: "הוּא הַיְדוּעַ וְהוּא הַדָּעָה", כִּי אֵינוֹ בְּבְחִינַת וּבְגִדְרָה דְּעֵצ וּמִדַּע כָּלֵל חֵס וְשְׁלוֹם.

Rather, He is far, far above—even from the level and category of wisdom. To Him, even the life of wisdom is considered physical action.

אֵלָּא לְמַעַלָּה מִמֶּנּוּ, עָלוּי רַב עַד אֵין קֶץ – אֶפְלוּ מִבְּחִינַת וּגְדֵר חֻקְמָה, עַד שֶׁבְּחִי חֻקְמָה נִחְשָׁבֶת לַעֲשִׂיָּה גִשְׁמִית לְגַבִּי יִתְבָּרַךְ.

From all the above, it is understood that the drawing down to the level of “You are wise...”—which was the type of divine flow in the First Temple as explained above—requires many contractions.

נִמְצָא שֶׁמִּכָּל זֶה יוֹבֵן שֶׁעֲנִינוּ הַהִמְשָׁכָה לִהְיוֹת בְּחִינַת "אֲנִי הוּא חֻכִּים" כּו', שֶׁזֶּהוּ בְּחִינַת הַהִמְשָׁכָה שֶׁהִיָּתָה בְּבֵית רֵאשׁוֹן כּו', כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לַעֲלִיל – צָרִיךְ לִהְיוֹת עַל-יָדֵי כְּמָה וְכְמָה צְמֻצוּמִים כּו'.

And the second drawing down is from Chochmah and Binah into the middos—this is the divine revelation in the Second Temple, which corresponds to the unification of Vav and Heh, as mentioned above.

וְהַהִמְשָׁכָה הַב' הִיא מִחֻקְמָה-וּבִינָה לְמִדּוֹת, שֶׁזֶּהוּ עֲנִינוּ הַהִמְשָׁכָה וְהַגִּילּוּי אֱלִיקוֹת שֶׁהִיָּתָה בְּבֵית שֵׁנִי, שֶׁזֶּהוּ עֲנִינוּ יַחֲוֹד וָא-ו"ה"א כַּב"ל.

Rebbe Maharash**Torahs Shmuel****Parshas Va'eschanan****בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס - תִּרְךָ"ט/1869**

However, in order to have a drawing down into Ze'eir Anpin (the middos), so that there can be unification of Ze'eir Anpin and Nukvah (Zon), the source of the flow must come from Arich Anpin, the root and source of the emanated beings.

Therefore, the letter Vav of the Divine Name has a Yud at its head—and the Yud has a small thorn on top (kotzo shel yud), which hints to Kesser. As is known, this is Arich Anpin—the source of the emanated beings.

But for the flow to reach from Arich Anpin to Ze'eir Anpin, there must be two transmissions: one from Chesed of Arich Anpin to Abba and Imma (Chochmah and Binah), and a second from Abba and Imma to Ze'eir Anpin.

As explained in Likkutei Torah, in the discourse *Hashem will strike His enemies*, beginning of section one—that the Divine Name "Hashem" in the phrase "will strike His enemies" has a ta'am (trope) of gershayim, which is called *terin gerishin* (two streams), as brought in Pardes in the section on cantillation marks.

This alludes to the two voices corresponding to the two transmissions.

See also Zohar, vol. II, Parshas Beshalach 63b, "When Atik desired to bestow blessing upon the world—fortunate is the world that is connected to this supreme depth," which refers to Yesod of Abba. Afterward it flows into Ze'eir Anpin, the level of Vav.

According to this, we can understand the verse "And a river went out from Eden to water the garden." These are two gardens: the upper Gan Eden and the lower Gan Eden.

These also correspond to the two Temples: the First and the Second. There must be two types of divine flow—first, the level of "You are wise," which is the root of the flow in the upper Gan Eden.

This is like the letters Yud and Heh—Binah, "the expanses of the river"—"With the Yud the World to Come was created."

אָבֵל כְּדֵי שְׁתַּהֲרֶה הַמַּשְׁכָּה בְּזַעִיר אֲנָפִין – מִדּוֹת
עֲלִיוֹנוֹת – שְׂיֻכָּל לִהְיוֹת יַחֲדָה זֶ"ן – צָרִיף שְׂיֻמָּשׁ
שֶׁרֶשׁ הַמַּשְׁכָּה מֵאַרִיךְ אֲנָפִין, שֶׁרֶשׁ וּמִקּוֹר הַנֶּאֱצָלִים

וְלָכֵן וָאִ"ו בְּרֵאשׁוֹ יו"ד, וְהִי"ד יֵשׁ בּוֹ קוֹצֵה – שְׂרומֵז
לְבַחֲנִית הַכֶּתֶר, כְּנוֹדֵעַ – שֶׁהוּא בְּחִינַת אֲרִיךְ אֲנָפִין,
שֶׁרֶשׁ וּמִקּוֹר הַנֶּאֱצָלִים כּו'.

אָבֵל כְּדֵי שְׁתַּהֲרֶה הַמַּשְׁכָּה מֵאַרִיךְ אֲנָפִין לְזַעִיר אֲנָפִין
– צָרִיף שְׁמֵי הַמַּשְׁכּוֹת: הָאֶחָד מִחֶסֶד דְּאַרִיךְ אֲנָפִין
לְאַבָּא וְאַמָּא, וְהַשֵּׁנִית מֵאַבָּא וְאַמָּא לְזַעִיר אֲנָפִין

וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב בְּלִקּוּטֵי תוֹרָה, בְּד"ה "ה' יַחֲתוּ מְרִיכָיו"
סֵפֶר א', שֶׁעַל שֵׁם הו"י ד' יַחֲתוּ מְרִיכָיו" הוּא גֶרֶשִׁימַם
– שֶׁהוּא נִקְרָא תִרְיִן גֶּרִישִׁין – כִּמּוֹ שֶׁכְּתוּב בַּפָּרָדֵס
שֶׁעַר הַטְּעָמִים

וְהִינֵנו שְׁנֵי קוֹלוֹת כְּנֶגֶד שְׁמֵי הַמַּשְׁכּוֹת כּו'.

וְרָאָה בְּזוֹהַר חֵלֶק ב' פֶּרֶשֶׁת בְּשַׁלַּח דָּף ס"ג ע"ב:
"כְּדַעֲתִיק בְּעַד לִזְמַנָּא בְּרַכָּאן לְעֵלְמָא, אֲשֶׁרִי כְּלָא
בְּהַאי עֲמִיקָא עֵילְאָה" – שֶׁהוּא בְּחִינַת יְסוֹד אַבָּא,
וְאַחֵר כֶּד נִמְשָׁף לְזַעִיר אֲנָפִין – בְּחִינַת וָא"ו

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה יוֹבֵן עֲנִין וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת
הַגֵּן: הֵם שְׁנֵי גַנִּים – גִּן־עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן וְגִן־עֵדֶן
הַתַּחְתּוֹן

וְהֵם גַּם כֵּן עֲנִין שְׁנֵי מִקְדָּשׁוֹת – בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי
– שֶׁצָּרִיף שְׁמֵי הַמַּשְׁכּוֹת: הָרֵאשׁוֹנָה – לִהְיוֹת בְּחִינַת
"אֵנֶת הוּא חֲכִים", שֶׁזֶּהוּ שֶׁרֶשׁ הַמַּשְׁכָּה בְּגוֹ־עֵדֶן
הָעֲלִיּוֹן

זֶהוּ עַל דֶּרֶךְ יו"ד־ה"א – בִּינָה, "רַחֲבוֹת הַנֶּהָר" –
"כִּי"ו נִבְרָא הָעוֹלָם הַבָּא

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס - תִּרְךָ ט"ז/ט 1869

The lower Gan Eden corresponds to the lower Heh, which receives from the Vav. For this there must be a drawing down from the level of "Yours, Hashem, is the greatness..."

This is also the meaning of the verse "For Hashem is a G-d of knowledges"—two levels of daas: higher and lower.

The higher daas is a revelation of how "before Him, all is considered as nothing." The lower daas is awareness within Malchus, and the nullification of yesh (ego).

This is the same idea in the upper and lower Gan Edens: the upper reveals higher daas, how before Him all is nothing; the lower reveals the nullification of somethingness.

In this way we can also understand the two Temples: the First Temple corresponds to the upper Gan Eden, the Second Temple to the lower.

But in order for these two types of divine flow to be drawn down, it is about this that it is said: "You have captivated My heart, My sister, My bride."

The explanation of "You have captivated My heart" was explained earlier—it refers to two hearts, i.e., two flows: the level of "You are wise" and the second, "Yours, Hashem, is the greatness."

And this is drawn down through "My sister, My bride"—for there is an advantage in the quality of "sister" that does not exist in "bride," and likewise a quality in "bride" that does not exist in "sister."

Regarding Avraham it says: "She is my sister, the daughter of my father, and she became my wife"—he possessed both qualities, as explained in the discourse *VeLe'achoso HaBesulah*.

And "the deeds of the forefathers are a sign for the children": in the divine service of the Jewish people there are both aspects—"My sister" and "My bride."

"My sister" comes from the root of "unity" and "connection" (ichui ve'chibur), while "bride" comes from the root "kaltah

וגוֹרֵעַדן הַתְּחִתּוֹן עַל דֶּרֶךְ הָא תַּמָּאָה, שֶׁמִּקְבֶּלֶת מִן הַיָּוִ – שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת הַהִמְשָׁכָה מִבְּחִינַת "לָךְ ה' הַגְּדֹלָה" כּו'.

וְזֶהוּ גַם כֵּן מֵה שֶׁכְּתוּב: "כִּי אֶל-דַּעוֹת הוּי" – שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת דַּעַת: דַּעַת עֵילָאָה וְדַעַת תַּמָּאָה.

דַּעַת עֵילָאָה הוּא הַגִּילּוּי כְּמוֹ שֶׁ"קָמִי" כָּלָא חָשִׁיב, וְדַעַת תַּמָּאָה הוּא הַדַּעַת בְּבְחִינַת מַלְכוּתוֹ יִתְבָּרַךְ. וּבִטּוֹל הַיֵּשׁ.

וְזֶהוּ עֲצָמוֹ עֲנֵן הַגִּילּוּי שֶׁבְּגוֹרֵעַדן הַעֲלִיּוֹן – שֶׁבּוֹ מֵאִיר דַּעַת עֵילָאָה, אִיךְ דְּקָמִי כָּלָא חָשִׁיב; וּבְגוֹרֵעַדן הַתְּחִתּוֹן – בּוֹ מֵאִיר בְּחִינַת דַּעַת תַּמָּאָה: בִּטּוֹל הַיֵּשׁ לְאַיִן כּו'.

וְעַל דֶּרֶךְ זֶה יֵשׁ לוֹמַר גַּם כֵּן – שְׁנֵי מִקְדָּשׁוֹת: בֵּית רֵאשׁוֹן עַל דֶּרֶךְ גּוֹרֵעַדן הַעֲלִיּוֹן, וּבֵית שֵׁנִי עַל דֶּרֶךְ גּוֹרֵעַדן הַתְּחִתּוֹן כּו'.

אָבֵל כְּדִי שִׁימְשִׁכּוּ ב' הַהִמְשָׁכוֹת אֵלּוּ – עַל זֶה נֶאֱמַר: "'לִבְכַתְּנִי אָחָתִי כָלָה

פִּירוּשׁ "לִבְכַתְּנִי" נִתְבָּאָר לְעֵיל שֶׁהוּא ב' לְבָבוֹת – ב' הַהִמְשָׁכוֹת: בְּחִינַת "אֵנֶת הוּא חָכִים" וְהַב' "לָךְ ה' הַגְּדֹלָה".

וְזֶהוּ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי "אָחָתִי כָלָה", שֶׁהִנֵּה יֵשׁ מַעֲלָה בְּ"אָחָתִי" שֶׁאֵינָה בְּ"כָלָה", וְיֵשׁ מַעֲלָה בְּ"כָלָה" מֵה "שֶׁאֵינָה בְּ"אָחָתִי".

וּבִאֲבָרָם נֶאֱמַר: "אָחָתִי בַת-אָבִי הִיא וְתָהִי לִי לְאִשָּׁה", שֶׁהִיוּ אֲצֻלוֹ ב' הַמַּעֲלוֹת – כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב מִזֶּה בְּד"ה "'וְלִאָחָתוֹ הִבְתּוּלָה

וּמַעֲשֵׂה אֲבוֹת סִמָּן לְבָנִים: יֵשׁ בְּעִבּוּדָה דְּנִשְׁמַת "יִשְׂרָאֵל ב' בְּחִינּוֹת – "אָחָתִי" וְ"כָלָה

אָחָתִי" לְשׁוֹן אָחוּי וְחִבּוּר, וְ"כָלָה" הוּא מְלֻשׁוֹן "'כָּלָתָהּ נִפְשִׁי", כְּפֻלָּתָהּ שֶׁאִיר וְלִכְבִּי

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכָּנֵס - תִּרְךְ"ט/1869

nafshi"—my soul pines; "kalta she'ari ve'libi"—my flesh and heart yearn.

That is, one must attain a state of complete yearning and longing—to be bonded, attached, and unified with the Essence of the Infinite One, may He be blessed.

This is the concept of the precedence of “Shema” to “VeHayah Im Shamo” —that first one must accept the yoke of the kingship of Heaven, which is the level of Ein Sof as the crown of will, the source of all particular desires in Torah and mitzvos.

And through this yearning and thirst, one draws Him, so to speak, to manifest in the two flows mentioned above.

This is the meaning of "You have captivated My heart"—we make and draw Him, so to speak, into the two modes of flow: the first, the level of “You are wise”; and the second, “Yours, Hashem, is the greatness...”

For the Essence of the Infinite One, may He be blessed—His being and essence—is completely beyond and exalted above the framework of worlds, as explained above.

And all the upper and lower worlds do not occupy any place at all in His presence.

Therefore, in order for there to be “You have captivated My heart”—these two flows—this comes through the aspect of “My sister, My bride,” which is the yearning and longing, the unification, bonding, and cleaving to the Essence of the Infinite One, the Master of Will.

And through this, the result is: “You have captivated My heart.”

But in order for these two types of divine flow to be drawn down, it is about this that it is said: "You have captivated My heart, My sister, My bride."

The explanation of "You have captivated My heart" was explained earlier—it refers to two hearts, i.e., two flows: the level of "You are wise" and the second, "Yours, Hashem, is the greatness."

והינינו, שְׁצָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּבַחֲיִנַת כְּלִיּוֹן וְתִשְׁוֹקָה לְהִיּוֹת דְּבוּק וְקַשּׁוּר וּמֵאַחַהּ לְבַחֲיִנַת אֲוֶרֶאֲיִן-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא הֶעֱצָמִי.

שָׁזָהוּ עֲנֵנוּ הַקְדָּמַת "שְׁמַע" לְ"וְהָיָה אִם שְׁמוֹעַ" – כִּדִּי שִׁיקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם תַּחֲלָה, הוּא בַּחֲיִנַת אֲוֶרֶאֲסוֹף בְּעֶטְרָא דְרַעוּתָא, מְקוֹר כָּל הַרְצוּנוֹת הַפְּרָטִיִּים דְּתוֹרָה וּמִצְוֹת.

וְעַל-יְדֵי הַכְּלִיּוֹן וְהַצְמָאוֹן הַזֶּה – עַל-יְדֵי זֶה מִמְּשִׁיכִים אוֹתוֹ וְתַבְרִיךְ כְּבִיכּוֹל לְהִיּוֹת בְּבַחֲיִנַת ב' לְבָבוֹת הַנ"ל.

וְזָהוּ "לְבַבְתָּנִי" – שְׁעוֹשִׂים וּמִמְּשִׁיכִים אוֹתוֹ וְתַבְרִיךְ לְהִיּוֹת בְּבַחֲיִנַת ב' הַהִמְשָׁכוֹת: הָאֶחָת – בַּחֲיִנַת "אֲנִי הוּא חֲכִים", וְהַשֵּׁנִית – "לָךְ ה' הַגְּדֹלָה" כּו'.

כִּי אֲוֶרֶאֲיִן-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא – עֲצָמוֹת וּמַהוּתוֹ – מְבַדֵּל וּמְרוֹמֵם מִגֶּדֶר עוֹלָמוֹת כְּנ"ל.

וְכָל הָעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים וְתַתְּחוֹנִים אֵינֶם תּוֹפְסִים מְקוֹם כָּלָל וְכָלָל.

לְכוּ, כִּדִּי שִׁיקְבְּלוּ בְּבַחֲיִנַת "לְבַבְתָּנִי" – ב' לְבָבוֹת הַנ"ל – זָהוּ עַל-יְדֵי בַּחֲיִנַת "אֲחָתִי כָלָה", שֶׁהוּא בַּחֲיִנַת הַכְּלִיּוֹן וְתִשְׁוֹקָה בְּבַחֲיִנַת אַחֵי וְחִבּוּר וּבְדִבְקוּת וְחֶשֶׁק לְבַחֲיִנַת אֲוֶרֶאֲיִן-סוֹף בְּעַל הַרְצוֹן כּו'.

וְעַל-יְדֵי זֶה יוֹמָשֶׁף לְהִיּוֹת: "לְבַבְתָּנִי" כּו'.

אַבֵּל כִּדִּי שִׁיקְבְּלוּ ב' הַהִמְשָׁכוֹת אֵלָיו – עַל זֶה נֶאֱמַר: "לְבַבְתָּנִי אֲחָתִי כָלָה".

פִּירוּשׁ "לְבַבְתָּנִי" נִתְבָּאֵר לְעֵיל שֶׁהוּא ב' לְבָבוֹת – ב' הַהִמְשָׁכוֹת: בַּחֲיִנַת "אֲנִי הוּא חֲכִים" וְהַב' "לָךְ ה' הַגְּדֹלָה".

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס - תִּרְךָ ט' 1869

And this is drawn down through "My sister, My bride"—for there is an advantage in the quality of "sister" that does not exist in "bride," and likewise a quality in "bride" that does not exist in "sister."

וְזֶהוּ נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵי "אֲחֹתִי כְלָה", שֶׁהִנֵּה יֵשׁ מַעֲלָה בְּ"אֲחֹתִי" שֶׁאֵינָהּ בְּ"כְלָה", וְיֵשׁ מַעֲלָה בְּ"כְלָה" מֵה "שְׁאִינָ בְּ"אֲחֹתִי".

Regarding Avraham it says: "She is my sister, the daughter of my father, and she became my wife"—he possessed both qualities, as explained in the discourse *VeLe'achoso HaBesulah*.

וּבְאַבְרָם נֶאֱמַר: "אֲחֹתִי בַת-אָבִי הִיא וְתָהִי לִי לְאִשָּׁה", שֶׁהִיוּ אֲצִלוּ ב' הַמַּעֲלוֹת – כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב מִזֶּה בְּד"ה "'וְלֹאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה".

And "the deeds of the forefathers are a sign for the children": in the divine service of the Jewish people there are both aspects—"My sister" and "My bride."

וּמַעֲשֵׂה אֲבוֹת סִמָּן לְבָנִים: יֵשׁ בְּעִבּוּדָה דְּנִשְׁמַת "יִשְׂרָאֵל ב' בְּחִינֹת – "אֲחֹתִי" וְ"כְלָה".

"My sister" comes from the root of "unity" and "connection" (ichui ve'chibur), while "bride" comes from the root "kaltah nafshi"—my soul pines; "kalta she'ari ve'libi"—my flesh and heart yearn.

אֲחֹתִי לְשׁוֹן אֲחִי וְחִבּוּר, וְ"כְלָה" הוּא מְלִשׁוֹן "כְּלָתָהּ נַפְשִׁי", "כְּלָתָהּ שְׁאִרִי וְלִבִּי".

That is, one must attain a state of complete yearning and longing—to be bonded, attached, and unified with the Essence of the Infinite One, may He be blessed.

וְהֵינּוּ, שֶׁצָּרִיךְ לִהְיוֹת בְּבְחִינַת כְּלִיּוֹן וְתִשְׁוָקָה לִהְיוֹת דְּבוּק וְקָשׁוּר וּמֵאֲחָה לְבְּחִינַת אֹר-אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא הַעֲצָמִי.

This is the concept of the precedence of "Shema" to "VeHayah Im Shamo"—that first one must accept the yoke of the kingship of Heaven, which is the level of Ein Sof as the crown of will, the source of all particular desires in Torah and mitzvos.

שֶׁזֶהוּ עֲנָן הַקְדָּמַת "שְׁמַע" לְ"וְהָיָה אִם שְׁמוֹעַ" – בְּדִי שֶׁיִּקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם תְּחִלָּה, הוּא בְּחִינַת אֵין-סוֹף בְּעֶטְרָה דְּרַעוּתָא, מְקוֹר כָּל הָרְצוֹנוֹת הַפְּרָטִיִּים דְּתוֹרָה וּמִצְוֹת.

And through this yearning and thirst, one draws Him, so to speak, to manifest in the two flows mentioned above.

וְעַל-יְדֵי הַכְּלִיּוֹן וְהַצָּמְאוֹן הַזֶּה – עַל-יְדֵי זֶה מִמְּשִׁיכִים אוֹתוֹ וְתִבְרָךְ כְּבִיכּוֹל לִהְיוֹת בְּבְחִינַת ב' לְקַבּוֹת הַנִּלְאָה.

This is the meaning of "You have captivated My heart"—we make and draw Him, so to speak, into the two modes of flow: the first, the level of "You are wise"; and the second, "Yours, Hashem, is the greatness..."

וְזֶהוּ "לְבַבְתָּנִי" – שְׁעוֹשִׂים וּמִמְשִׁיכִים אוֹתוֹ וְתִבְרָךְ לִהְיוֹת בְּבְחִינַת ב' הַהִמְשָׁכוֹת: הָאֶחָת – בְּחִינַת "אֵנְתָּ הוּא חֲכִים", וְהַשֵּׁנִית – "לָךְ ה' הַגְּדֹלָה" כּו'.

For the Essence of the Infinite One, may He be blessed—His being and essence—is completely beyond and exalted above the framework of worlds, as explained above.

כִּי אֹר-אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא – עֲצָמוּתוֹ וּמַהוּתוֹ – מְבַדֵּל וּמְרוֹמֵם מִגִּדָּר עוֹלָמוֹת כְּנ"ל.

And all the upper and lower worlds do not occupy any place at all in His presence.

וְכָל הָעוֹלָמוֹת עֲלִיּוֹנִים וְתַתְּחוֹנִים אֵינָם תּוֹפְסִים מְקוֹם כָּלל וְכָלל.

Rebbe Maharash**Torahs Shmuel****Parshas Va'eschanan****בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס - תִּרְךָ ט"ז 1869**

Therefore, in order for there to be “You have captivated My heart”—these two flows—this comes through the aspect of “My sister, My bride,” which is the yearning and longing, the unification, bonding, and cleaving to the Essence of the Infinite One, the Master of Will.

And through this, the result is: “You have captivated My heart.”

And the matter of the letter Yud: It is known that the Yud is a single point, representing the level of Chokhmah—“koach mah”—the power of self-nullification. In the divine service within a person's soul, this is the level of “nullify your will”—that is, to constrain and subdue all his desires that are not directed to God, whether in thought (as in “many thoughts are in a man's heart, but the counsel of Hashem shall stand”), or in speech (not to speak as one pleases, as it says, “one who guards his mouth and tongue...”), or in action—to avert one's eyes from seeing evil, and not to stray after your heart and eyes, whether in prohibitions or even in what is permitted. As our Sages say: “Sanctify yourself in what is permitted to you.” This applies to every measure and form of a person—to cast away his self and will entirely.

And this self-nullification is a manifestation of Chokhmah, for “in Chokhmah it is clarified”—to clarify good from evil, and to nullify the will for evil in the face of the good through the power of Chokhmah in the soul. Therefore, our Sages said the phrase “sanctify yourself,” because “kodesh” is associated with Chokhmah, as is known regarding the passage of “Kadesh” in tefillin. Through this nullification from below (isarusa d’letata), where one nullifies and sets aside himself and his will to be nullified to Him, this elicits a response from above (isarusa d’le’eila)—a concealment of the Essence of the Infinite Light, so that it does not radiate or reveal except through a condensed and hidden fashion, layer upon layer of concealment.

לכן, בְּדִי שִׁיחָהּ בְּחִינַת “לִבְכַּתְנִי” – ב’ לְבָבוֹת הַנִּלְ – זֶהוּ עַל־יָדֵי בְּחִינַת “אֲחָתִי כָלָה”, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַפְּלִיּוֹן וְהַתְּשׁוּקָה בְּבְּחִינַת אַחוּי וְחִבּוּר וּבְדִבְקוּת וְחֲשֵׁק לְבְּחִינַת אוֹר־אֵין־סוֹף בַּעַל הָרָצוֹן כּו’.

וְעַל־יָדֵי זֶה יוֹמָשֶׁה לְהִיוֹת: “לִבְכַּתְנִי” כּו’.

וְעִנְיָן הִי"ד הֵנָּה נִודָע שֶׁהִי"ד הוּא בְּחִינַת נְקוּדַת הַדָּא בְּחִינַת חֲכָמָה כַּח מ"ה בְּחִינַת בְּטוּל, וְבַעֲבוּדָה בְּנִפְשׁ הָאָדָם הוּא בְּחִינַת בְּטוּל רָצוֹנָה כּו’, דִּהְיִינוּ לְצַמְצָם וּלְכַבֵּשׁ אֶת כָּל רָצוֹנוֹתָיו אֲשֶׁר לֹא לֵה' הֵם, הֵן בְּמַחְשָׁבָה כִּי רַבּוֹת מִחֲשָׁבוֹת בְּלֵב אִישׁ וְעֵצַת ה' הִיא תְּקוּם. וְהֵן בְּדִבּוּר שֶׁלֹּא יִהְיֶה דִּבּוּרוֹ רוּחַ פִּי פְּרָצוֹנוֹ, וְכַמ"ש שׁוֹמֵר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ כּו’. וְהֵן בְּמַעֲשֵׂה לְהִיוֹת עוֹצֵם עֵינָיו מִרְאוֹת פְּרַע, וְלֹא תַתּוּרוֹ אַחֲרֵי לְבַבְּכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם כּו’, בֵּין בְּאִיסוּר בֵּין בְּהִיתָר וְכַמ"א קִדְּשׁ עֲצָמָה בְּמַתָּר לָהּ, וְהוּא בְּכָל שְׁעוֹר קוּמָה 'שֶׁל אָדָם לְהַשְׁלִיךְ נִפְשׁוֹ וּרְצוֹנוֹ מִנֶּגֶד כּו’.

וּבִטּוּל זֶה הוּא בְּבְּחִינַת חֲכָמָה, כִּי בְּחֲכָמָה אֶתְבָּרִירוֹ לְבָרֵר הַטּוֹב מִהָרַע וּלְבַטֵּל רָצוֹן הָרַע מִפְּנֵי הַטּוֹב בְּכַח הַחֲכָמָה שֶׁבְּנִפְשׁ, וְלִכּוֹן א"ר לְשׁוֹן קִדְּשׁ עֲצָמָה כִּי קִדְּשׁ הוּא בְּחֲכָמָה בְּנִודָע מִעִנְיָן פְּרִשְׁתָּ קִדְּשׁ שֶׁבְּתַפְלִין. וְעַל־יָדֵי בְּחִינַת בִּטּוּל זֶה שֶׁבִּאֲתַעְרוּתָא דְלִתְמָא שֶׁמְבַטֵּל וּמְסַלֵּק עֲצָמוֹ וּרְצוֹנוֹ לְבַטֵּל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, עַל־יָדֵי זֶה נִמְשָׁךְ אֲתַעְרוּתָא דְלִעִילָא לְהִיוֹת בְּחִינַת סִילּוּק עֲצָמוֹת אוֹר־אֵין־סוֹף פְּרוּף־הוּא בְּכָיִכּוֹל שֶׁלֹּא יֵאִיר וְיִתְגַּלֶּה אֵלָא בְּבְּחִינַת צִמְצוּם בְּהַעֲלֵם אַחֵר הָעֵלֶם בְּבְּחִינַת יִשְׁתׁ חֲשֵׁךְ וְלֹא אוֹר, וְיִהְיֶה גִילּוּי בְּחִינַת יו"ד שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲכָמָה עַל־יָדֵי בְּחִינַת יו"ד חֲכָמָה שֶׁבְּנִפְשׁ.

Rebbe Maharash**Torahs Shmuel****Parshas Va'eschanan****בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס - תר"ט/1869**

And this is the root of the concept of the divine flow previously explained: that there should be the level of "You are wise"—a revelation of Chokhmah within the letter Hei (Binah), corresponding to Gan Eden HaElyon, and to the level of the First Beis HaMikdash.

And the concept of the level of the letter Hei in the soul is the level of comprehension and understanding—to contemplate the greatness of the Infinite One, blessed be He, with prolonged contemplation, to understand one thing from within another. The meaning of “from within” a thing refers to the level of Mimalei Kol Almin, as in the idea of “in His goodness He renews each day continually the work of creation”—that in every moment there is a new flow of vitality to create and renew the worlds from nothing to something.

And this is what the verse means: “Forever, Hashem, Your word stands in the heavens”—as explained in the teachings of the Baal Shem Tov (as cited in Likutei Torah and Tanya), that the word of Hashem—specifically, the saying “Let there be a firmament”—continually stands in the heavens, giving it ongoing existence from nothing to something. Were this speech to withdraw for even a moment, it would revert to nothingness and void. And the same is true for all the creative utterances.

From within this “inner matter”—that is, the contemplation of Mimalei Kol Almin—one must then rise to the level of “matter itself,” which corresponds to the level of Soveiv Kol Almin: the Infinite One, blessed be He, of whom it is said “the heavens and the earth I fill.” “I” refers to the Essence and Being of the Infinite, though this remains concealed and not revealed openly.

וְזֶהוּ שֶׁרֶשׁ עֲנִינוּ הַהִמְשָׁכָה שְׁנִתְבָּאָר לְעֵיל לְהִיּוֹת
בְּחִינַת "אַנְתָּה הוּא חָכִים", בְּחִינַת חֻכְמָה הַמִּתְגַּלָּה בַּה'
'בְּחִינַת בִּינָה ג' ע' הַעֲלִיּוֹן, וּבְחִינַת בֵּית רֵאשׁוֹן כּו

וְעִנֵּינוּ בְּחִינַת ה' שֶׁבִּנְפֶשׁ הוּא בְּחִינַת הַשְּׁגָה וּבִינָה
לְהִתְבּוֹנֵן בְּגִדְלוֹת אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא בְּאַרְיִכוֹת
הַהִתְבּוֹנְנוֹת לְהִבִּין דְּבָר מִתּוֹךְ דְּבָר, פִּירוּשׁ תּוֹךְ דְּבָר
הוּא בְּחִינַת מְמַלָּא כָּל עֲלָמִין הוּא בְּחִינַת וּבִטּוּבוֹ
מִחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית שֶׁבְּכָל עֵת
וּבְכָל רִגַע נִמְשָׁכֶת הַמְשָׁכָה חֲדָשָׁה לְהַחְיּוֹת וּלְחַדָּשׁ
הָעוֹלָמוֹת מֵאֵין לֵישׁ.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַכְּתוּב לְעוֹלָם ה' דְּבָרָךְ נִצָּב בְּשָׁמַיִם
שֶׁפִּירוּשׁ בְּמִדְרָשׁי תְהִלִּים עַל-פִּי זֶה (וּבִסְפָּר שְׁעָרֵי
שְׁמוּעָה בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְכוּרֵנוּ לְבָרְכָה) שֶׁדְּבָר
ה' הוּא מֵאֲמַר יְהִי רְקִיעַ עוֹמֵד תְּמִיד בְּשָׁמַיִם לְהוֹתוֹ
מֵאֵין לֵישׁ, וְאֵם הִיא מְסַלֵּק כְּרִגַע הִיא חוֹזֵר לְאֵין
'וְאָפֶס, וְעַד דְּרָךְ זֶה כָּל הַמֵּאֲמָרוֹת כּו

וּמִתּוֹךְ דְּבָר זֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּחִינַת דְּבָר הוּא בְּחִינַת
סוֹבֵב כָּל עֲלָמִין, הֵינּוּ בְּחִינַת אוֹר-אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא
שֶׁעָלִיו נֶאֱמַר אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ אֲנִי מְלֵא, אֲנִי
הוּא בְּחִינַת אֵין-סוֹף עֲצָמוּתוֹ וּמַהוּתוֹ רַק שֶׁזֶהוּ
בְּהַעֲלֵם שְׂאֵינּוּ מֵאִיר בְּגִילּוֹי.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בונה ירושלם ה' נדחי ישראל יבנס - תר"ט/1869

However, through extended contemplation in the “inner matter”—i.e., Mimalei Kol Almin, about which the Sages said: “Just as the soul fills the body, so too God fills the world”—this level can be felt as if one sees it. Just like one comprehends and senses clearly—as if he sees—his soul that enlivens him, even though he has never seen his soul, nevertheless the awareness is so strong that it is as if he sees it. Likewise, the level of Mimalei Kol Almin can be seen and sensed.

אבל על-ידי אריכות ההתבוננות בבחינת תוך דבר הוא בחינת ממלא כל עלמין שעליו אמרו רבותינו זכרונם לברכה מה הנשמה ממלאת את כל הגוף כך הקדוש-ברוך-הוא ממלא את כל העולם, שבחינה זו מרגשת כאלו רואה, והינו כמו שמשיג ומרגיש היטב כאלו רואה את נפשו המחיה אותו, אף שמעולם לא ראה את נפשו, מכל מקום הגה ידיעה זו מרגשת כאלו רואה ממש.

So too, the level of Mimalei Kol Almin is visibly perceived and sensed. This is why there must be some felt vitality in the world—something that enlivens the world. For the world is like a great body, and the Holy One, blessed be He, enlivens the world just as the soul enlivens the body. From this “inner matter”—i.e., Mimalei Kol Almin—one can come to the level of “the matter itself,” which is the level of Soveiv Kol Almin.

ועד דרך זה בחינת ממלא כל עלמין גם-כן נראה ונרגש. והינו שעל-כך צריך שיהיה חיות איזה דבר מה, מה שמחיה את העולם שהעולם הוא כמו גוף גדול והקדוש-ברוך-הוא מחיה את העולם כמו הנשמה שמחיה את הגוף, ומבחינת תוך דבר הינו ממלא כל עלמין צריך להיות בחינת דבר הוא בחינת סובב כל עלמין.

And it may be explained that the “within a matter” (תוך דבר) refers to the Six Days of Creation, which are for the sake of action. And one must say that the primary intent is for the sake of the Ten Commandments—for “ten, ten per measure” (in the Mishkan) corresponds to the Ten Commandments. That is because the Holy One, blessed be He, made a condition with the act of Creation: if the Jewish people would accept the Torah, good; and if not, He would return the world to void and desolation.

ויש לומר כי תוך דבר זהו ענין בריאת העולם שהם על מנת לעשות, וצריך לומר שעקר המכוון הוא בשביל עשרת הדברות כי עשרה עשרה הפך כו', שהם על מנת מכוון כנגד עשרת הדברות, והינו כי תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם יקבלו ישראל תורתו מוטב ואם לאו יחזיר את העולם לתוהו.

And this is what the Sages said in Bereishis Rabbah: “These are the generations of the heavens,” “These are the names,” “These are the testimonies”—on whose merit do they stand? In the merit of “these are the names of the children of Israel,” and “these are the testimonies and statutes and laws,” etc.

וזהו שאמרו רז"ל ברבבה "אלה תולדות השמים כו", אלה שמות, אלה העדות, אלה בזכות מי הם עומדים? בזכות "אלה שמות בני ישראל", ואלה בזכות מי הם עומדים? בזכות "אלה העדות והחקקים". והמשפטים כו'.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס - תַּרְךְ"ט 1869

And this is the level of “matter” (דָּבָר), which is the level of Soveiv Kol Almin—for through the mitzvos, we draw from Soveiv Kol Almin. This corresponds to the letter Hei of the soul.

וְזֶהוּ בְּחִינַת דָּבָר הוּא בְּחִינַת סוֹבֵב כָּל עֲלָמִין, שְׁעַל יְדֵי הַמִּצְוֹת מִמְשִׁיכִים מִבְּחִינַת סוֹבֵב כָּל עֲלָמִין, וְזֶהוּ בְּחִינַת ה' שְׁבִנְפֹּשׁ.

And the letter Vav corresponds to the middos—the emotional traits—specifically the trait of love: “to love Hashem your God, for He is your life.” Just as one loves the life of his soul, so too, when he contemplates and understands that the Infinite One, blessed be He, is the life of all life—as it says, “with You is the source of life”—meaning the source of life is with You—then he comes to love and yearning to be connected and attached to the Infinite One, blessed be He.

וְהוֹנִי' הוּא בְּחִינַת הַמִּדּוֹת בְּחִינַת אֲהָבָה לְאֲהָבָה אֵת ה', כִּי הוּא תִּיּוֹד, שְׁכֵמוֹ נְשֹׂאֲהָב תִּי נִפְשׁוֹ, כֵּן גַּם כֵּן כְּאֲשֶׁר יִתְבּוֹנֵן וְיָבִין שְׂאוֹר־אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא הוּא תִּי הַחַיִּים כְּמוֹ שְׁכָתוֹב "כִּי עִמָּךְ מְקוֹר חַיִּים", שְׁמִקּוֹר הַחַיִּים הוּא עִמָּךְ, מִזֶּה יָבוֹא לְבְּחִינַת אֲהָבָה וּתְשׁוּקָה לְהִיּוֹת קָשׁוּיֹר וְדָבּוּק בְּבְּחִינַת אוֹר־אֵין-סוֹף בְּרוּךְ-הוּא.

And the final Hei is the level of awe, as it says, “With this shall Aharon come into the Holy.” This is the Name Havayah as expressed within the soul.

וְהֵא אֲחֵרוֹנָה הִיא בְּחִינַת הִירָאָה, "בְּזֹאת יָבוֹא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ", וְזֶהוּ שֵׁם הוִי' שְׁבִנְפֹּשׁ.

And in order for the body to be a material that is fit to receive the form of the soul, the body also contains the image of the Name Havayah: the head is shaped like the Yud, the torso like the Vav, and the five fingers of each hand and foot are the two Hei's of the Name.

וּבְשִׁבִּיל שִׁיחֵהָ הַגּוּף חֲמֵר מוֹכֵן לְקַבֵּל צוּרַת הַנֶּפֶשׁ יֵשׁ בְּגוּף גַּם-כֵּן תְּמוּנַת שֵׁם הוִי', שְׁהִרָאֵשׁ הִיא כְּצִיּוֹר תְּמוּנַת הַי"ד, וְהַגּוּף הוּא כְּצִיּוֹר תְּמוּנַת הוֹנִי', וְה' אֲצַבְעוֹת שְׁבִינְד וְה' אֲצַבְעוֹת שְׁבִרְגֵל זֶהוּ ב' הַי"י'ן שְׁבִשֵּׁם הוִי'.

And it can be said that this is why there are ten fingers on the hands and ten on the feet—corresponding to the Name Havayah spelled out with Hei's (ה"ה), in which each Hei is represented as two Hei's. Thus, the number of fingers—ten on the hands and ten on the feet—parallels this idea. Through the body having the form of the Name Havayah, it becomes a material fit to receive the form of the soul, for the physical form of the body is prepared to receive the soul's form.

וְיֵשׁ לוֹמֵר שְׁלֹכָךְ יֵשׁ עֶשֶׂר אֲצַבְעוֹת בִּיָּדִים וְעֶשֶׂר אֲצַבְעוֹת בְּרַגְלִים כְּמוֹ בְּשֵׁם הוִי' קְמִלּוּי הַי"י'ן שְׁכָל ה"א הוּא ב' הַי"י'ן (ה"ה), לָכֵן בְּמִסְפֵּר הָאֲצַבְעוֹת יֵשׁ גַּם-כֵּן עֶשֶׂר אֲצַבְעוֹת בִּיָּד וּבְרַגֵּל. וְעַל-יְדֵי שְׁבִגּוּף הָאָדָם יֵשׁ צִיּוֹר שֵׁם הוִי' לָכֵן הוּא חֲמֵר מוֹכֵן לְקַבֵּל צוּרַת הַנֶּפֶשׁ, שְׁצִיּוֹר הַחֲמֵר שְׁבִגּוּף מוֹכֵן לְקַבֵּל צוּרַת הַנֶּפֶשׁ.

And with this, we can understand the power that the souls of Israel have to draw down the level of “You have captured my heart” (לִבְכַתְּנִי)—meaning to draw down the two levels of “two hearts” mentioned above. Since within every single Jew there is the actual Name Havayah, as explained above, as it is written: “For a portion of Havayah is His people” (Devarim 32:9),

וּבְכָל זֹאת יוֹבֵן הַכֹּחַ שִׁישׁ לְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַמְשִׁיךְ לְהִיּוֹת לִבְכַתְּנִי, שִׁיחֵהָ נִמְשָׁךְ בְּבְּחִינַת שְׁנֵי הַלִּבָּבוֹת הַנִּלְ, שְׁמִפְנֵי שְׁכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ שֵׁם הוִי' "מִמֶּשׁ כֶּבֶל", וְכֵמוֹ שְׁכָתוֹב "כִּי חִלַּק הוִי' עִמּוֹ

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס - תִּרְד"ט/ט 1869

and at the giving of the Torah it says, “Face to face did Hashem speak with you” (Devarim 5:4), that through the Ten Commandments which He spoke with Israel face to face, the Name Havayah was drawn forth to illuminate openly within every Jew.

Therefore, they are capable of drawing down the level of the Name Havayah—which is itself the concept of the two hearts above. This is the spiritual continuation in Divine service, analogous to the level of revelation that existed in the two Temples, the First and the Second, as mentioned above—that they correspond to the letters Yud-Hei and Vav-Hei.

And through the service now, there will be the revelation in the future: “Greater will be the glory of the latter House than the first” (Chagga 2:9). The simple meaning, as our Sages say in Bava Basra 3a, is that one opinion holds it refers to the structure, and another that it refers to the years.

But some explain that it refers to the future—that it “will be” (יִהְיֶה), meaning that it will be equal (שָׁוֶה) to Yud-Hei. Thus, the revelation will be greater even than the Second Temple, where the lower Hei received from the Vav; whereas in the future, it will receive directly from the Yud.

However, the phrase “greater will be the glory of the latter House than the first” can also imply that it will be greater even than the First Temple—as is the simple reading. The idea is that in order for the lower Hei to receive from the Yud itself, the root of the drawing down must come from an even higher and loftier place. This is why it says it will be greater even than the First.

And this is the meaning of “on condition that the Lion (Moshiach) will come in the month of the Lion (Av).” For there is a lion in holiness, and similarly, there is one in the side of impurity. The concept of the lion of holiness is explained in Maamar Ani Ledodi, sec. 1, that the lion from chesed in the Name Ayin-Beis (72) has 216 letters.

ובמתן תורה כתוב "פנים בפנים דבר הוי' עמכם", שעל ידי הדיבור שדיבר עם ישראל פנים בפנים נמשך שם הוי' להאיר בגילוי בכל אחד ואחד מישראל,

לכן ביכולתם להמשיך בחינת שם הוי', שזהו עצמו ענין שני הלבבות הנ"ל. וזהו ההמשכה ברוחניות בעבודה כאפן ענין הגילוי שהיה בשני פתי מקדש, בראשון ובשני, כנ"ל, שהם בחינת י-ה ו-ה,

ועל ידי העבודה דעכשיו יהיה הגילוי לעתיד לבוא: "גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון", ופירוש הפשוט כמאמר רז"ל בפ"ב ג' סע"א, רב ושמואל חד אמר בבבלי וחד אמר בשנים

אבל יש מפרשים שקאי על לעתיד לבוא, וזהו "יהיה" – שיהיה שנה כמו י-ה. ונמצא שיהיה הגילוי יותר ממה שהיה הגילוי בבית השני, שאז קיבלה ה"א תפארה על ידי נ"ו, ולעתיד תקבל מהי"ד עצמו.

אבל לשון "גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון" סובל גם מן הראשון יהיה גדול, וכמו שהוא לפי פירוש הפשוט כו'. והענין הוא – דכדי שתקבל בחינת ה"א תפארה מהי"ד עצמו – הקרח שיהיה נמשך שרש ההמשכה ממקום גבוה יותר. נעלה, וזהו שגדול יהיה גם מן הראשון כו'

וזהו "על מנת שיבוא אריה במזל אריה", דהנה יש אריה בקדושה, וכן גם כן יש בלענה ז'. והענין – דאריה דקדושה פירוש כמאמר אג"י לדודי אות א' ס"ק א', אריה מצד הקסד שם ע"ב יש בו רי"ו אותיות,

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בונה ירושלם ה' נדחי ישראל יכנס - תר"ט 1869

And in the Tikkunei Zohar, Tikkun 70 (132a), it says that Adam of Beriah—who is primordial before all primordials—rides upon the lion. And in Keser Shem Tov there it is explained that Adam of Beriah refers to Kesser riding upon the lion of chesed. And we may say that his intent is that just as in general Adam of Beriah refers to Adam Kadmon, in particular within Atzilus it is the level of Kesser.

If so, at the very least, according to what our Sages said in Yalkut: “On condition that the Lion will come”—this refers to the revelation of the level of Kesser.

And this is [the meaning of] “in the constellation of Ari (Leo),” for it is written: “And I will turn their mourning into joy.” The idea is that just as there is weeping of “weeping and weeping again,” so too there is a weeping of joy—as it says regarding the future, “with weeping they shall come,” which refers to the weeping from joy.

For weeping comes from contraction and pressure in the brain that pushes out the surplus fluids in the form of tears. And this contraction can also result from overwhelming joy—as in the case of Rabbi Akiva, whose eyes flowed with tears from the intensity of revelation and immense delight.

For joy is the expansion of vitality, as it says: “A good report makes the bone fatten,” as in the story of Vespasian, etc. And this is the movement of blood in the arteries and similarly the expansion of the spirit of life and of new intellect being drawn down.

Now, when there is a vessel below to receive the joy, it spreads and draws down new intellect. Likewise, the spirit of life spreads to vitalize the body. But if the lower vessel is too small to contain it, the joy gathers in the brain and expels the surplus through tears.

Therefore, in the future—when it says, “for eye to eye they shall see,” that there will be a powerful revelation of G-dliness, and as

ובתיקוני הזוהר תיקון ע' דף קל"ב ע"א איתא דאדם דבריא – דאיהו קדמון לכל קדמים – רכיב באריה כו', ובכתר שם טוב שם פירש – אדם דבריא כתר רכיב באריה חסד. ויש לומר שפונתו שקמו דבכללות אדם דבריא הוא אדם קדמון – בפרטיות דהאצילות הוא בחינת כתר.

ואם כן, עכפי לדברי רז"ל בילקוט "על מנת שיבוא אריה" – הוא התגלות בחינת הכתר.

וזהו במזל אריה כי "והפכתי אבלם לששון" כתי', והענין שקמו שיש בכי ד"ככה תבכה", ככה יש בכי "של שמחה שעליו נאמר לעתיד "בבכי יבאו

שהוא ענין הבכי של שמחה, כי הנה הבכי הוא ממה שעל ידי כיווץ ודחיקת המוח דוחה המותרות בליחות הדמעות, ויש דחיה זו גם מחמת רוב שמחה, ובענין רבי עקיבא שזלגו עיניו דמעות מחמת עצם ההשגה וגדל התענוג כו

והענין כי השמחה היא התפשטות החיות כמ"ש "ושמועה טובה תדשן עצם", וכמעשה דאספסינוס כו', והוא ענין הליוף הדם בעורקים, וכמו כן ברוח החיים שבו, וכמו כן בהמשכת מוחין חדשים

והנה כשיש כלי למטה לקבל השמחה אז היא מתפשטת ונותנת מוחין חדשים, וכן על ידי זה מתפשט רוח החיים לדשן עצם וכנ"ל, אבל כשהכלי שלמטה קטן מהכיל – אז מתקבץ במוח ודוחה המותרות בליחות הדמעות

ולכן לעתיד דכתיב "כי עין בעין יראו" שיהיה עצם גלוי אלקות וכמ"ש בילקוט על מנת שיבוא אריה שנתבא שזהו גלוי הכתר

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס - תִּרְךָ ט' 1869

explained in the Yalkut that the lion (Ari) will come—which was said to mean the revelation of the Kesser (Divine Crown)...

...this means that in order for there to be such “eye-to-eye” revelation, it must come from a much higher level, as was explained earlier concerning the verse “greater will be the glory of the latter House.”

And even at the time of the Redemption, the Jewish people will not yet have sufficiently wide vessels to receive this; the proof being that “Israel will not be redeemed except through teshuvah.” And it is known that the virtue of a baal teshuvah is that he acts with greater intensity—but he still lacks garments and vessels of Torah and mitzvos.

So too, when Israel is redeemed through teshuvah, this is a sign that their vessels of Torah and mitzvos are not yet broad enough to receive the intense revelation of the future—otherwise they wouldn't need teshuvah.

Therefore, it says about the future: “With great mercy I will gather you,” and it is known that mercy only applies to one who lacks. That is why it also says, “With weeping they shall come”—a weeping of joy. And the time is specifically in the constellation of Ari (Leo), for “I will turn their mourning into joy.”

And this is the meaning of “A lion (aryeh) shall come in the constellation of Leo (mazel aryeh)”: the lion that will come is Nebuchadnezzar (N"n), meaning that this is “this opposite that G-d has made” (Koheles 7:14). As explained in Maamarei Admor Hazaken, the lion of the other side is the kelipah that corresponds to Kesser, and therefore Nebuchadnezzar, the “golden head,” is called a lion. And this is the meaning of “a lion shall come in the constellation of Leo”—and he destroyed Ariel (Yeshayah 29:1), which may also refer to the level of lion that consumed the offerings [i.e., the Beis HaMikdash], and all of this is in order that the Lion shall come—that is, Hashem, as in “The

וְהָיָה כִּי כָדִי שִׁיְהִיָּה גִלּוּי בְּחִינַת "עֵינִן בְּעֵינִן" צָרִיךְ לְהִיטֵל הַגִּלּוּי לְזֶה מִבְּחִינָה עֲלִיוֹנָה יוֹתֵר, וְכֵן "ל בְּעֵינִן" "גְּדוֹל יְהִיָּה כְּבוֹד הַבֵּית הָאֶחָד כּו

וְהָיָה נִשְׁרָאֵל אֶפְלוּ בְּזִמְנֵי הַגָּאֻלָּה לֹא יְהִיָּה לָהֶם עֲדִין כְּלִים רַחֲבִים לְקַבֵּל זֶה, וְהַמּוֹפֵת לְזֶה שֶׁהָרִי אָמְרוּ רַ"ל אֵין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִים אֲלָא בְּתִשְׁבּוּבָה, וְנוֹדֵעַ כִּי מַעֲלַת הַבַּעַל תִּשְׁבּוּבָה הִיא רַק מְשָׁהוּ בְּחִילָא יִתִּיר, אֲבָל אֵין לוֹ לְבוּשִׁים וְכָלִים דְּתוֹרָה וּמִצְוֹת

וְכֵן כְּשִׁיגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי תִשְׁבּוּבָה - הָרִי זֶה אוֹת וּמוֹפֵת שֶׁהַכְּלִים שֶׁלָּהֶם דְּתוֹרָה וּמִצְוֹת עֲדִין אֵינֶם רַחֲבִים כֹּף שִׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל בְּכָלִי עֵצֶם הַגִּלּוּי דְּלַעֲתִיד - דָּאֵלוּ לֹא הֵווּ צָרִיכִים לְתִשְׁבּוּבָה

וְלָכֵן נֶאֱמַר לַעֲתִיד "בְּרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֶקְבָּצֶךָ", וְיָדוּעַ כִּי עֲנִין רַחֲמִים אֵינּוּ שִׁיךְ אֲלָא עַל מִי שֶׁהוּא חָסֵר כּו', וְעַל כֵּן נֶאֱמַר לַעֲתִיד "בְּכִכִּי יָבֹאוּ", וְהוּא שִׁנְהוּ כִכִּי שֶׁל שְׁמֻחָה כּו', וְהַזְמַן הוּא בְּמִזַּל אַרְיֵה דְּוָקָא כִּי "וְהִפַּכְתִּי אֲבָלָם לְשִׂשׁוֹן" כּו

וְזֶהוּ יָבֹא אַרְיֵה בְּמִזַּל אַרְיֵה, יָבֹא אַרְיֵה זֶה נִ"נ וְהִינּוּ כִּי זֶה לַעֲוֹמֵת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹקִים וְכַמ־שׁ בְּמִזַּל הַנִּי"ל אַרְיֵה בְּלַעַז"ז קִלְפָה שֶׁכִּנְגַד הַכֶּתֶר וְלָכֵן נִ"נ רִישָׁא דִּי דְהָבָא נִקְרָא אַרְיֵה, וְזֶהוּ יָבֹא אַרְיֵה בְּמִזַּל אַרְיֵה, וְהַחֲרִיב אַרְיֵה יֵשׁ לוֹמַר גַּם כֵּן בְּחִינַת אַרְיֵה דְּאֶכֶּיל קֶרְבָּנִין, וְכָל זֶהוּ עַל מִנַּת שִׁיבָא אַרְיֵה הוּא הַקֶּבֶ"ה בְּחִינַת אַרְיֵה שֶׁאֵין בְּחִינַת גִּלּוּי הַכֶּתֶר

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בוֹנָה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכָּנֵס - תִּרְךָ ט' 1869

Lion has roared" (Amos 3:8), referring to the revelation of Kesser.

And this may be in two manners. First: in order that the Jewish people become refined so that they can receive the revelation of Kesser. And although initially "with weeping they will come," because they do not yet have proper vessels (as explained above), nevertheless, afterwards there will be revelation without weeping as well—because they will become refined and elevated until they can receive it. For only the beginning will be "with weeping they will come," because of the revelation from one extreme to the other—but not afterward.

וְיֵשׁ לֹמֶר זֶה בְּשָׁנֵי אוֹפָנִים, הָאֶחָד בְּכַדֵּי שִׁינְדֻכּוֹ
 נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שִׁינְדֻכּוֹ לְקַבֵּל גִּילּוֹי הַכֶּתֶר, וְהַגֹּם כִּי
 תַחֲלָה בְּכַדֵּי יָבֹאוּ שְׁלֵא יִהְיֶה לָהֶם כָּךְ כְּנִ"ל, מִכָּל
 מָקוֹם אַחֵר כָּךְ יִהְיֶה הַגִּילּוֹי בְּלֹא כָכִי גַם כֵּן כִּי יִנְדְּכּוּ
 וְיִתְעַלּוּ עַד שִׁינְדֻכּוֹ לְקַבֵּל, כִּי רַק הַתַּחֲלָה יִהְיֶה בְּכַדֵּי
 יָבֹאוּ מִחֲמַת הַגִּילּוֹי מִהֶפֶךְ אֶל הֶפֶךְ, מִזֶּה שָׂאִין כֵּן
 אַחֵר כָּךְ.

And this is the concept of what is said that Mashiach comes "to bring the righteous to repentance," which is also teshuvah. But the teshuvah of the righteous means that even the righteous will return with great power, like the baalei teshuvah—and in addition, they will also have the advantage of possessing garments and vessels of Torah and mitzvos, which the baalei teshuvah do not have, as explained above.

וְיֵשׁ לֹמֶר שֶׁזֶהוּ עֲנִין מִה שֶׁמְשִׁיחַ אֶתִּי לְאַתְבָּא צְדִיקִיא
 בְּתִיבָתָא שֶׁזֶהוּ גַם כֵּן תְּשׁוּבָה, אֲכַל מִה שֶׁהַצְדִּיקִים
 יַעֲשׂוּ תְשׁוּבָה, הֵינּוּ שֶׁאֵצֶל הַצְדִּיקִים יִהְיֶה גַם כֵּן
 בְּחִילָא תִּירָם כְּמוֹ אֲצֶל הַבְּעָלִי תְשׁוּבָה, וְנוֹסֵף עַל זֶה
 תִּהְיֶה מַעֲלָתָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כְּלִים וּלְבוּשִׁים מִתּוֹרָה
 וּמִצְוֹת מִה שָׂאִין כֵּן הַבְּעָלִי תְשׁוּבָה כְּנִ"ל.

And it may also be said that the reason the lion of Nebuchadnezzar came first, in order that the Lion of Hashem shall come, is because "peel precedes the fruit." So in order that the revelation of the inner dimension in the future can come, it is necessary that first come the lion that is Nebuchadnezzar.

וְעוֹד יֵשׁ לֹמֶר עֲנִין מִה שֶׁיִּהְיֶה תַחֲלָה יָבֹא אֲרִיָּה זֶה נִ"נ
 כּו' עַל מִנָּת שֶׁיָּבֹא אֲרִיָּה זֶה הַקֶּבֶ"ה אֲרִיָּה שְׂאֵג, זֶהוּ
 עֲנִין עַל דְּרֹךְ קְלִיפָה קוֹדֶמֶת לְפָרִי, לְכֵן בְּכַדֵּי שִׁינְדֻכּוֹ
 גִּילּוֹי הַפְּנִימִיּוֹת לְעֵתִיד לְבֹא צִרִיף שֶׁיָּבֹא אֲרִיָּה זֶה
 נִ"נ.

And this is the meaning of "As in the days of your exodus from the land of Egypt, I will show him wonders" (Michah 7:15): just as, in order for the revelation of Matan Torah to occur, there needed to be the exile in Egypt beforehand, so too, in order for there to be the revelation of the innermost aspect in the future, there must first be a period of exile in this life. And afterward, the Lion will come—this refers to Hashem, as it is written, "A lion has roared" (Amos 3:8), which is the aspect of the revelation of Kesser, the level of Gevurah as it is enfolded in Mocha Stimaah (the hidden mind).

וְזֶהוּ כִּימֵי צֵאתָהּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת, שֶׁכְּמוֹ
 בְּכַדֵּי לְהִיּוֹת גִּילּוֹי מִתּוֹרָה הִנֵּה צִרִיף לְהִיּוֹת גְּלוּת
 מִצְרַיִם, כֵּן כְּמוֹ כֵּן בְּכַדֵּי לְהִיּוֹת הַגִּילּוֹי פְּנִימִיּוֹת
 דְּלַעֲתִיד לְבֹא צִרִיף לְהִיּוֹת בְּחִי גְלוּת תַּחֲלָה, וְאַחֵר
 כָּךְ יָבֹא אֲרִיָּה זֶה הַקֶּבֶ"ה דִּכְתִּיב אֲרִיָּה שְׂאֵג הִיא
 בְּחִינַת גִּילּוֹי הַכֶּתֶר בְּחִינַת גְּבוּרָה דְּעַל יְדֵי שֶׁמֶלֶכְשׁ
 בְּמוֹתָא סְתִימָא.

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס - תר"ט 1869

And “Ariel shall be built”—“Hashem builds Jerusalem”

(Tehillim 147:2). The explanation is that in the creation of the world it was from the level of the Name Elokim, whereas in the Beis HaMikdash there was a revelation of the Name Havayah, as it is written, “And the glory of Hashem filled the Mishkan” (Shemos 40:34), and it is written, “And fire went out from before Hashem and consumed the offering” (Vayikra 9:24), and it is written, “Hashem said to dwell in the thick cloud” (Melachim I 8:12), and “I have surely built You a lofty house...”

However, it is also written, “And Hashem called: Hashem, Hashem” (Shemos 34:6)—there are two Names Havayah. And in the future, the higher Name Havayah—above the chain of worlds—will be revealed, and the Beis HaMikdash will be built from this higher level of the Name Havayah, and this is why “Greater will be the glory of the latter House than the first” (Chaggai 2:9), for “Hashem builds Jerusalem” refers to the higher Havayah that transcends the chain of Hishtalshelus.

And therefore it is written, “And I will be for her a wall of fire, says Havayah” (Zechariah 2:9), for the “I” refers to the Ein Sof Himself—“I will be for her a wall of fire,” etc. (see maamar *Tzidkas Parzono* in Yisrael [5649]). And through this: “He heals the brokenhearted” (Tehillim 147:3)—this refers to those who are in a state of a broken and crushed heart due to their yearning, desire, and thirst to be included and nullified within the Ein Sof, the Master of Will.

Through the fact that “Hashem builds Jerusalem”—that is, the higher Name Havayah illuminates and is revealed below—He becomes the healer of the brokenhearted, because a revelation of His G-dliness is drawn down below as it is above.

[NOTE Summary

The discourse begins by exploring the verse “בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס” in light of exile and redemption. Even though we say “בונה” in present tense — Hashem is building Jerusalem — it appears paradoxical during a time of destruction. This is resolved by teaching that exile itself is part of the deeper rebuilding process. The

ויבנה אריאל בונה ירושלים הוי', פירוש כי בראת העולם הנה מבחינת שם אלקים מה שאין פן בבית המקדש הנה גילוי שם הוי', כמו שכתוב וכבוד הוי' מלא את המזבח, וכתוב ותצא אש מלפני הוי' ותאכל את העלה, וכתוב הוי' אמר לשכון בערפל, בנה 'בניתי בית זבל לך כו

אך הנה כתוב ויקרא הוי' שיש שני שמות הוי', ולעתיד יתגלה בחינת שם הוי' שלמעלה מהשתלשלות, ויהיה בגין בית המקדש מבחינת שם הוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלות, ולכן גדול יהיה כבוד הבית האחרון מן הראשון, כי בונה ירושלים הוי' הוא בחינת שם הוי' דלעילא שלמעלה מהשתלשלות.

ולכן כתוב ואני אהיה לה באם הוי' חומת אש, שבחינת אני הוא בחינת אין-סוף ברוך-הוא אהיה לה חומת אש כו' וראה מזה בד"ה צדקת פרזונו בירא (ד"ט). ועל ידי זה הרופא לשבורי לב פירוש אותם שהם בבחינת לב נשבר ונדכה על-ידי הרצוא והתשווקה והפוסק והצמאון להכלל וליבטל בבחינת אור-אין-סוף ברוך-הוא בעל הרצון

הנה על ידי שבונה ירושלים הוי' שמאיר ומתגלה בחינת שם הוי' דלעילא למטה על ידי זה הוא רופא לשבורי לב הנ"ל להיות שיהיה נמשך גילוי אלקותו 'יתברך למטה כמו למעלה כו

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יָכִינס - תּרָךְ"ט 1869

destruction of the Beis HaMikdash is a descent for the sake of a greater ascent — to prepare for a future revelation of Divine light far superior to the past.

The maamar introduces the four-letter Divine Name (Yud-Heh-Vav-Heh) as it is engraved within the soul of every Jew. Each letter reflects an inner faculty: the Yud represents bittul (self-nullification) and wisdom; the first Heh symbolizes deep understanding and contemplation; the Vav indicates the emotions, particularly love; and the final Heh corresponds to awe and reverence. These are not merely faculties but channels that draw Divine energy into creation and the soul.

The Maharash connects these faculties to the structure of the Beis HaMikdash and the spiritual purpose of exile: in the First Temple, the Yud-Heh was dominant — deep wisdom and connection; in the Second Temple, the Vav-Heh — external expression — became the focus. Yet the Third Temple will unite them both, drawing even from the Yud itself.

Further, the discourse explains that through the Jew's personal avodah — submission of will, control over thought, speech, and action — one activates this inner Divine Name. This includes sanctifying oneself even in permissible areas, developing disciplined emotional responses, and generating awe through contemplation of Hashem's greatness. The body itself is shaped like the Divine Name, preparing it as a vessel to house the soul's holiness.

From here, the Maharash discusses how through Torah and mitzvos, particularly in exile, one draws from the transcendent level of Sovev Kol Almin, allowing the infinite light of Hashem to enter creation. This elevation is mirrored in the future Beis HaMikdash, whose glory will surpass both the first and the second.

The discourse climaxes with the prophecy that Mashiach (referred to as "the Lion [אַרִי] will come in the month of Leo [אַרִי]") will arrive during the time of year associated with mourning the destruction. This reflects a complete transformation — "והפכתי אבלם לששון" — from the deepest exile to the highest joy. Even the tears of exile become tears of joy in the redemption.

In the final segments, the Maharash teaches that the coming of Mashiach involves a complete teshuvah — even by tzaddikim — which will elevate them to a place previously reserved for baalei teshuvah. This enables the Jewish people to receive the revelation of Kesser, the Divine Crown, the innermost level of Hashem's will, and the ultimate purpose of all creation.

Practical Takeaway

The Divine Name is not just in Heaven — it lives within you. Every time you restrain a thought, sanctify your speech, or align your actions with purpose, you are "rebuilding Jerusalem" within yourself. In exile, this work feels hidden and even painful. But it draws down the deepest light. Our task is not only to yearn for redemption,

Rebbe Maharash
Torahs Shmuel
Parshas Va'eschanan
 בוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנֶס - תִּרְךָ"ט/1869

but to embody it now — through refinement of character, Torah study, mitzvah performance, and emotional growth. Even your tears, when directed to Hashem, become vessels of joy.

Chassidic Story

In the winter of 1869 — the same year this maamar was said — a group of Chassidim came to the Rebbe Maharash in Lubavitch, deeply troubled by pogrom threats in nearby towns. They asked for a blessing for protection. The Rebbe listened quietly and then said:

"In the fire of exile, there is a lion roaring. But that lion will give way to another — the lion of redemption. When you hear thunder, do not fear. Instead, remember: a lion is awakening above."

Moved by these cryptic words, the Chassidim returned home and redoubled their efforts in Torah and mitzvos. In a surprising turn of events, the danger passed without incident. Years later, one of them would recall this moment as the turning point in his emunah — when he realized that even trembling and uncertainty could birth clarity and light.

(Source: *Toldos Maharash*, Vol. 2, p. 134) **END NOTE]**